

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Інвестиційна політика фінансової установи та шляхи її оптимізації

Студента 2 курсу 4м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Фінансове посередництво»

Миронюка Андрія
Владиславовича

Науковий керівник
канд. екон. наук

Жураховська
Людмила
Валентинівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Недеря Людмила
Володимирівна

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ	7
1.1 Сутність поняття «інвестиція» та підходи до класифікації	7
1.2 Зміст інвестиційної політики	15
1.3 Нормативно-правові основи інвестиційної діяльності в Україні	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КБ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	32
2.1 Аналіз та напрямки інвестиційного портфелю до погашення та портфелю на продаж	32
2.2 Аналіз інвестиційної політики банку та розрахунок доходності інвестицій	36
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	53
3.1. Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні	53
3.2 Дослідження закордонного досвіду формування інвестиційної політики банку	57
3.3 Удосконалення інвестиційної політики банків в Україні	64
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток глобалізаційних процесів, зростання конкуренції на локальних, регіональних та міжнародних ринках, мінливий стан ключових факторів зовнішнього середовища визначають потребу формування довгострокових та середньострокових програм розвитку підприємств. В банківських установах, де зовнішні фактори значною мірою впливають на ефективність господарської діяльності та обумовлюють її високий рівень ризикованості, питання формування тактичних та стратегічних основ розвитку банків є особливо актуальними. Планування розвитку банків, яке значною мірою пов'язане з їх інвестиційною діяльністю, потребує врахування великої кількості факторів на відносно тривалих періодах планування.

Сформована інвестиційна політика визначає засади організації та тактичного управління інвестиційною діяльністю банків, її узгодженість із іншими функціональними сферами тактичного управління банку, забезпечує відповідність управлінських дій і оперативних рішень вертикалі стратегічних та тактичних цілей, завдань розвитку та економічного зростання активів банку

Перед економікою України сьогодні стоїть важливе завдання підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку що потребує значних обсягів інвестицій на модернізацію виробничих комплексів та розвиток національної інфраструктури.

Зважаючи на дефіцит державного бюджету України незначні обсяги інвестування іноземного капіталу в економіку України через низький рівень державного та корпоративних міжнародних кредитних рейтингів низькі темпи нарощування власного інвестиційного капіталу суб'єктів господарювання основним джерелом інвестиційних ресурсів для підприємств стають ресурси банківських установ.

Роль банківської системи полягає у спрямуванні грошових потоків з метою отримання максимальної ефективності від їх використання. Тому необхідність здійснення банками інвестиційних вкладень впливає насамперед з прагнення банків:

- 1) досягти найбільшої дохідності за одночасної підтримки своєї платоспроможності;
- 2) розширити клієнтську базу банку;
- 3) створити структуру комплексного обслуговування клієнтської бази;
- 4) зміцнити конкурентну позицію банку на ринках;
- 5) знизити загальний ризик банківської діяльності.

Відтак в економічній науці і банківській практиці назріла необхідність поглибленого дослідження особливостей і перспектив розвитку банківського інвестування, форм та методів вкладення банківського капіталу з позицій врахування їх впливу на економічний розвиток та розробки методологічних засад вимірювання ефективності інвестицій банку з урахуванням ризиків.

Інвестиційна діяльність завжди перебуває під пильним наглядом дослідників. Це зумовлено тим, що ефективне інвестування складає основу глибинних засад розвитку господарської діяльності та є визначальним для економічного піднесення країни загалом. Так значний внесок у теоретичний та практичний доробок з питань інвестиційної діяльності здійснили такі вітчизняні та зарубіжні науковці: У. Шарп [3], Л. Гітман [4], І. Бланка [6], Дж. Розенберг [8], Е. Долан [9], Д. Ліндсей [9], К. Макконнел [11], С. Брю [11], К. Маркс [13], Л. В. Гоцуляк [18], П. Сокурєнко [19], О. Кришан [19], Л.Л. Гриценко [20], О. Коюда [21], В. Гриньова [21], Шевердіна О. В. [22], Л. Я. Слобода [23], Данилишин Б.М. [24], Д. І. Голубєв [25]. Не применшуючи значення цих досліджень, необхідно звернути увагу на те, що питання визначення сутності поняття «інвестиції» та виокремлення класифікаційних ознак інвестицій щодо виробництва залишається відкритим.

Метою дослідження є дослідження теоретичних і методичних положень інвестиційної політики фінансової установи та розробка практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення таких **завдань**:

- визначити сутність поняття «інвестиція», «інвестиційна діяльність» та «інвестиційна політика» та дослідити підходи до класифікації поняття «інвестиція»;
- розкрити зміст інвестиційної політики фінансово-кредитної установи;
- дослідити нормативно-правові основи інвестиційної діяльності в Україні;
- проаналізувати динаміку та структуру інвестиційного портфелю банку АТ «Райффайзен банк Аваль» за основними напрямками інвестиційної діяльності;
- провести аналіз особливостей формування інвестиційної політики банку;
- здійснити аналіз доходності інвестицій;
- дослідити інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні;
- дослідити закордонний досвід формування інвестиційної політики банку;
- надати пропозиції щодо удосконалення інвестиційної політики банків в Україні.

Об'єктом дослідження є процес формування інвестиційної політики установи.

Предметом дослідження є механізм реалізації інвестиційної політики фінансової установи.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались такі методи, як: аналіз і синтез (при дослідженні сутності поняття «інвестиційна політика» та підходів до класифікації); статистичний і порівняльний аналізи (при дослідженні динаміки та структури інвестицій АТ «Райффайзен банк Аваль»).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання інвестиційної діяльності; аналітичний огляд рейтингового агентства «Стандарт-Рейтинг», фінансова звітність банку «Райффайзен Банк Аваль»; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

отримало подальший розвиток: визначення поняття «інвестиційна політика»; підходи до класифікації видів інвестицій; напрямки покращання

інвестиційної політики банків в Україні на основі проведення аналізу інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності в Україні та дослідження закордонного досвіду формування інвестиційної політики банку.

Практична значення одержаних результатів. В магістерській роботі наведені пропозиції щодо удосконалення процесу формування інвестиційної політики АТ «Райффайзен банк Аваль». Запропоновані процеси аналізу динаміки портфелю банку, дослідження інформаційного забезпечення, розрахунку дохідності інвестицій банку дозволить банкам більш продуктивно аналізувати власну інвестиційну політику та підвищити її якість.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Пропозиції покращення інвестиційної політики підприємств України було опубліковано у статті «Шляхи подолання кризових явищ в інвестиційній політиці вітчизняних установ в умовах глобалізації» // Фінансово-кредитні установи в умовах глобальних викликів : зб. наук. пр. студ. ден. форми навч. / за ред. Н.П. Шульги. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 197 с. – С 366. – Стратегії розвитку фінансового ринку України, а також в тезах доповіді «Шляхи подолання кризових явищ в інвестиційній політиці вітчизняних підприємств» на Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Стратегії розвитку фінансового ринку України» (Київ, 22-23 листопада 2017 року).

Обсяг і структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, змісту, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дипломної роботи становить 80 сторінок, ілюстровані 25 таблицями, 3 рисунками та 2 додатками. Список використаних джерел складається із 73 найменувань.

РОЗДІЛ 1

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

1.1 Сутність поняття «інвестиція» та підходи до класифікації

У даному параграфі:

- 1) визначається сутність поняття «інвестиція», «інвестиційна діяльність» та «інвестиційна політика»;
- 2) досліджуються підходи до класифікації поняття «інвестиція».

Інвестиції як об'єкт певного вивчення в економічній науці стали проблематичними питаннями на рубежі ХХ-ХХІ століть. Таким чином, за словами В. Шарпа, "інвестування" в широкому сенсі означає «розстатися з грошми сьогодні, щоб мати більшу їх суму у майбутньому» [3] Л. Гітман характеризує інвестиції як спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити збереження чи зростання його вартості і (або) принести позитивний дохід [4]. Подібна інтерпретація терміну подана в англосаксонській енциклопедії [5].

Такий же зміст інвестицій відображено в працях українських економістів, зокрема І. Бланка [6], В. Федоренко [7], в словнику термінології Дж. Розенберга [8], в книгах "Мікроекономіка" і "Макроекономіка (Е. Долан та Д. Ліндсей) [9], де зазначено, що інвестиції - це вкладення грошей, капітальні інвестиції (витрати), з метою подальшого збільшення, одержання прибутку або те й інше. Дещо аналогічне визначення в фінансово-економічному словнику сучасності: інвестиції являють собою вкладення в основний та оборотний капітал для отримання доходу [10]; в книзі "Економіка" (автори К. Макконнелл та С. Брю) [11]: інвестиції є витратами виробництва та накопичення засобів виробництва, збільшення матеріальних запасів тощо. Порівняльний опис поняття інвестицій під час перегляду постулатів класичної школи політичної економії можна знайти у Додатку Б.

Підходи вчених до сутності поняття «інвестиція» надаються нами у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до сутності поняття «інвестиція» у науковій літературі*

№ з/п	Автор / Джерело	Підхід до сутності поняття «інвестиція»
1	У. Шарп [3]	Розставання з грошми сьогодні, щоб мати більшу їх суму у майбутньому
2	Л. Гітман [4]	Спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити збереження чи зростання його вартості і (або) принести позитивний дохід
3	І. Бланк, В. Федоренко, Дж. Розенберг, Е. Долан, Д. Лінсдей [6, 7, 8, 9]	Вкладення грошей, капітальні інвестиції (витрати), з метою подальшого збільшення, одержання прибутку або те й інше
4	К. Макконел, С. Брю [11]	Витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва, збільшення матеріальних запасів тощо

*Примітка: складено автором за джерелами [3, 4, 6, 7, 8, 9, 11]

Як видно з табл. 1.1, автори на нашу думку вважають, що інвестиція це вкладення з метою отримання доходу у майбутньому.

Інвестиція або капітальні вкладення - господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Інвестиції поділяються на:

- 1) капітальні;
- 2) фінансові;
- 3) реінвестиції.

Відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, інвестиційною є діяльність, пов'язана з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [39].

Таким чином, крім придбання основних засобів, нематеріальних активів, акцій, облігацій, цілісних майнових комплексів тощо, інвестиційна діяльність включає надходження грошових коштів у вигляді відсотків за авансовими платежами наданими іншими корпоративними юридичними особами, а також грошові надходження у вигляді дивідендів, від погашення кредитів, від ф'ючерсних та форвардних контрактів, а також платежі за такими контрактами

(за винятком тих договорів, які укладаються для основної діяльності підприємства) [40].

У ст. 1 Закону України "Про інвестиційну діяльність" надано таке визначення інвестицій: "Інвестиції - це всі види майна та інтелектуальної власності, які інвестуються в об'єкти підприємницької діяльності та інші види діяльності, що призводить до створення прибутку (доходу) або соціального ефекту". Це формулювання, загалом, відповідає міжнародному підходу до інвестиційної діяльності як процесу інвестування ресурсів (товарів, майна та інтелектуальної власності) з метою одержання прибутку, доходу, дивідендів (соціального ефекту) у майбутньому. Тобто інвестор відмовляється від задоволення своїх поточних потреб в обмін на їх більше задоволення в майбутньому [1].

З метою поглибленого вивчення поняття «інвестиція» наведемо таблицю 1.2 з детальною класифікацією.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика класифікації інвестицій*

Класифікація	Поділ
За об'єктами вкладання коштів	Реальні та фінансові інвестиції
За характером участі у справах підприємства	Прямі та портфельні інвестиції
За періодом інвестування	Короткострокові та довгострокові інвестиції
За формами власності інвесторів	Приватні, державні, іноземні та спільні інвестиції
За регіональною ознакою	На внутрішні інвестиції, які здійснюють в об'єкти інвестування в межах держави, та зовнішні - поза її межами

*Примітка: складено автором за джерелом [50]

Отже, на нашу думку наведена класифікація інвестицій відображає найбільш суттєві їх ознаки, а за необхідності вона може бути поглиблена залежно від підприємницької або дослідницької мети.

Інвестиції внутрішнього характеру мають за мету удосконалити стратегічний потенціал за рахунок приросту тих чи інших ресурсів (технічних, технологічних, інтелектуальних тощо) та формувати необхідні товарно - матеріальні запаси.

Галузь реального інвестування охоплює широкий набір досить складних і неоднорідних інвестиційних рішень [56].

У світовій практиці існує класифікація найбільш поширених інвестиційних рішень у сфері реальних інвестицій, яка виділяє певні класи інвестицій, а саме:

- 1) обов'язкові інвестиції;
- 2) інвестиційні рішення.

Інвестиційні рішення спрямовані на:

- 1) той факт, що підприємство може продовжувати свою діяльність;
- 2) скорочення витрат, зумовлених необхідністю виживання у змаганні;
- 3) спрямована на розширення та оновлення компанії.

Реальні інвестиції є прямими інвестиціями у виробничі фонди підприємства (реальний капітал). Вони пов'язані з розвитком виробництва з метою отримання прибутку від звичайного ризику. Наслідком розвитку таких інвестицій є зростання обсягів основних засобів, матеріальних активів або прав на їх використання [57].

Головними стадіями інвестування є трансформація ресурсів у капітальні вкладення (витрати), тобто процес:

- 1) спрямування інвестицій у конкретні об'єкти інвестиційної діяльності;
- 2) перетворення вкладених коштів у приріст капітальної вартості, що характеризує кінцеве перетворення інвестицій та отримання нової споживчої вартості;
- 3) приріст капітальних вартостей у формі доходу або соціального ефекту, тобто кінцева мета інвестиційної діяльності.

Розглянемо підходи науковців до розуміння поняття «реальні інвестиції» у таблиці 1.3.

Дослідження підходів до сутності поняття «реальні інвестиції» у науковій літературі*

№ з/п	Автор / Джерело	Підхід до сутності поняття «реальні інвестиція»
1	І. О. Бланк [19]	Вкладання капіталу у виробництво основних засобів, в інноваційні матеріальні активи (інноваційні інвестиції), в приріст запасів товарно-матеріальних цінностей та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності підприємства та покращення умов праці
2	А. А. Пересада [20]	Реальні інвестиції – це вкладення (внески) у виробничі (засоби) фонди (основні і обігові)
3	М. І. Савлук, А. М. Мороз [21]	Вкладення коштів у реальні активи – як матеріальні, так і нематеріальні (іноді вкладення коштів у нематеріальні активи, пов'язані з науково-технічним прогресом, характеризуються як інноваційні інвестиції, або інновації)
4	В. Г. Федоренко [22]	Реальні інвестиції – це вкладення коштів (майна) у реальні активи – матеріальні і нематеріальні
5	Т. В. Майорова [23]	Економічні ресурси, які спрямовують на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення або модернізацію виробничого процесу
6	О. М. Петрук [24]	Реальні інвестиції – це нове будівництво, реконструкція, технічне переозброєння

*Примітка: складено автором за джерелами [19, 20, 21, 22, 23, 24]

Як видно з табл. 1.3, у підходах до визначення поняття «реальні інвестиції» присутня деяка єдність, а саме у тому, що реальні інвестиції – це вкладення у активи.

Так, І. О. Бланк під реальними інвестиціями розуміє «...вкладання капіталу у виробництво основних засобів, в інноваційні матеріальні активи (інноваційні інвестиції), в приріст запасів товарно-матеріальних цінностей та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі виконанням операційної діяльності підприємства та покращення умов праці» [19].

На думку А. А. Пересади, «...реальні інвестиції – це вкладення (внески) у виробничі (засоби) фонди (основні і обігові).

Переважно це вкладення у матеріальні активи: будівлі, обладнання, споруди і інші товарно-матеріальні цінності, а також не матеріальні активи (патенти, ліцензії, ноу-хау, технічна, науково-практична, інструктивна, технологічна, проектно-кошторисна і інша документація)» [20].

М. І. Савлук, А. М. Мороз під реальними інвестиціями також розуміють «...вкладення коштів у реальні активи – як матеріальні, так і нематеріальні

(іноді вкладення коштів у нематеріальні активи, пов'язані з науково-технічним прогресом, характеризуються як інноваційні інвестиції, або інновації)» [21].

Такої ж думки дотримується В. Г. Федоренко, який вважає, що «...реальні інвестиції – це вкладення коштів (майна) у реальні активи – матеріальні і нематеріальні» [22].

Т. В. Майорова характеризує реальні інвестиції як «економічні ресурси, які спрямовують на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення або модернізацію виробничого процесу» [23].

О. М. Петрук виділяє такі основні форми реальних інвестицій: «нове будівництво; реконструкція; технічне переозброєння.

До нового будівництва належать зведення підприємств, споруд на нових будівничих майданчиках згідно із затвердженими проектами. Розширення діючих підприємств передбачає витрати на будівництво за новим проектом другої та наступних черг реалізації цього підприємства, а також на будівництво та розширення діючих основних цехів, допоміжного та обслуговуючого виробництва і комунікацій на території певного підприємства або прилеглих до неї майданчиків» [24].

Така форма інвестування, як придбання інших підприємств здійснюється тільки великими підприємствами, оскільки це вимагає великих обсягів інвестування коштів. Ця форма інвестицій призводить до збільшення сукупної вартості активів обох підприємств і дає їм певні переваги перед конкурентами за рахунок взаємного доповнення технологій та номенклатури продукції, що виготовляють, за рахунок появи можливостей зниження рівня затрат шляхом економії на великих оптових закупівлях сировини та матеріалів за рахунок спільного використання мережі збуту тощо.

Останнім часом в економічній літературі визначили нові форми інвестицій, які входять до складу реальних інвестицій – інноваційні інвестиції та інтелектуальні інвестиції [25]. Основні риси інноваційних інвестицій надаються нами у рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Основні риси інноваційних інвестицій*

*Примітка: складено автором за джерелами [25]

Як видно з рис. 1.1, основними рисами інноваційних інвестицій є процес покупки продукту інновацій, підтримка діючих виробничих фондів та інтенсивне економічне зростання.

Інноваційні інвестиції – це вкладання в нововведення. Поняття «інновація» походить від англійського «innovation» – нове науково-технічне досягнення, нововведення як результат впровадження новизни [26].

Основними формами інноваційних інвестицій є вкладання коштів у придбання ліцензій, патентів, «ноу-хау», програмних продуктів; фінансування наукових розробок, науково-технічних програм; підготовку спеціалістів підприємства [27].

За умов кризи можливі інвестиції на підтримку діючих технічно відсталих виробничих фондів. Інтелектуальні інвестиції – це вкладання в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, винахідницького і патентного права, права на промислові зразки і корисні моделі [28].

Інноваційна форма - це більш інтелектуальні інвестиції. Реальні інвестиції також поділяються на: інвестиції в "зовнішні умови", тобто найбільш вигідні вкладення вільних коштів у виробництво та інші структури. Внутрішні інвестиції характеризуються інвестиціями у власну діяльність, тобто, наприклад, найбільш прибуткові капітальні вкладення у покращення

конкурентного статусу банку як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування.

Оскільки останній тип визначається як зовнішніми, так і внутрішніми факторами, інвестиційна діяльність повинна бути спрямована, з одного боку, на збільшення зовнішнього впливу діяльності банку, з іншого боку - на вдосконалення власного потенціалу інституції. Інвестиції в "зовнішній умови" здійснюються, як правило, у формі участі у підрозділах суб'єкта у спільних проектах [55].

Розглянемо підходи до сутності поняття «інвестиційна діяльність» у науковій літературі у Таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Дослідження підходів до сутності поняття «інвестиційна діяльність» у науковій літературі*

№ з/п	Автор / Джерело	Підхід до сутності поняття «інвестиційна діяльність»
1	Панчишин С.М [54]	Сукупність рішень та відповідних дій, скерованих на перетворення заощаджень у інвестиції
2	Щукін Б.М [71]	Процес організації інвестування в реально існуючих у країні умовах господарювання
3	Ковтун Н.В [72].	Сукупністю заходів та послідовних практичних дій з боку суб'єктів інвестування, які пов'язані з реалізацією інвестиційних намірів з метою отримання доходу
4	Є.А. Стефанович [73]	Комплекс заходів держави, фізичних та юридичних осіб, спрямований на ефективне розміщення ресурсів з метою отримання очікуваного ефекту.

*Примітка: складено автором за джерелами [54, 71, 72, 73]

З табл. 1.4 можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність - це сукупність заходів та рішень спрямованих на отримання доходу.

Отже, на нашу думку інвестиції – це значно більша економічна категорія, ніж довгострокове вкладення капіталу, капітальні вкладення, оскільки вони можуть впроваджуватись у найрізноманітніших формах: реальній, фінансовій, інтелектуальній, інноваційній і на відміну від капітальних вкладень інвестиції здійснюються у проекти, індикатором росту яких є прибуток, чистий дохід, дивіденди, проценти, економічний, соціальний, інноваційний, екологічний ефекти, саме сучасне визначення на нашу думку подає школа теорії конкуренції в монополії, так як відображає сучасну суть інвестицій та для чого вони використовуються в сучасному світі.

Щодо підходів до класифікації інвестицій, то наше дослідження показало, що існують декілька різних підходів за принципом підбору критерію класифікації. З нашої точки зору найкращим класифікатором, що розкриває сутність поняття «інвестиція» є дослідження підходів до сутності поняття «інвестиційна діяльність» у науковій літературі.

1.2. Зміст інвестиційної політики

У даному параграфі розкривається зміст інвестиційної політики фінансово-кредитної установи.

Інвестиційна політика - головний інструмент, що забезпечує стабільний і сталий економічний розвиток фінансово-кредитної установи в довгостроковому періоді, а також спрямована на забезпечення зростання ефективності роботи фінансово-кредитної установи.

Інвестиційна політика фінансово-кредитної установи являє собою систему рішень і заходів, спрямованих на отримання доходів від інвестиційної діяльності.

Розрізняють такі напрями інвестування:

- 1) Інвестування в придбання акцій, облігацій, депозитних сертифікатів з метою отримання доходів у вигляді процентів, дивідендів політика доходів;
- 2) Інвестування в активи (ресурси) з метою отримання доходів за рахунок різниці між ціною їх реалізації в порівнянні з ціною придбання - політика зростання;
- 3) Політика доходів і зростання одночасно.

Важливим елементом інвестиційної політики фінансово-кредитної установи є інвестиційна стратегія та інвестиційна тактика.

Інвестиційна стратегія фінансово-кредитної установи є вихідним пунктом процесу управління і регулювання інвестиційною діяльністю і означає розробку довгострокових цілей інвестиційної діяльності та методів їх досягнення.

Інвестиційна тактика фінансово-кредитної установи – це розроблення оперативних, поточних або короткострокових цілей інвестиційної діяльності та

методів їх досягнення. Можна сказати, що інвестиційна тактика – це інвестиційна стратегія, деталізована до поточного часового періоду діяльності. На розробку інвестиційної політики фінансово-кредитної установи впливають як внутрішні, так і зовнішні умови.

До внутрішніх умов можна, на нашу думку, включити:

- 1) обсяг і структуру ресурсів фінансово-кредитної установи;
- 2) стадії життєвого циклу фінансово-кредитної установи;
- 3) місія, цілі та завдання розвитку фінансово-кредитної установи;
- 4) дохідність активів фінансово-кредитної установи;
- 5) обсяг витрат на формування та управління інвестиційним портфелем;
- 6) ефективність системи інвестиційної безпеки фінансово-кредитної установи.

До зовнішніх умов формування інвестиційної політики фінансово-кредитної установи належать:

- 1) макроекономічні індикатори розвитку країни;
- 2) стан інвестиційного клімату у країні або регіоні та кон'юнктури інвестиційного ринку;
- 3) ефективність державного податкового регулювання банківської інвестиційної діяльності.

Для того, щоб дослідити поняття інвестиційна політика, наведу таблицю 1.5 з підходами науковців до визначення поняття «інвестиційна політика» та підходи науковців до класифікації видів інвестиційної політики у таблиці 1.6.

Дослідження підходів до визначення «інвестиційна політика» в науковій літературі*

Номер з/п	Автор/джерело	Підхід
1	Л. В. Гоцуляк [18]	Розумна політика стимулювання діяльності інвесторів, забезпечення гарантій інвесторам від інвестиційних ризиків та інші заходи підтримки інвестиційної діяльності, а також наявність необхідної інфраструктури, яка буде сприяти залученню існуючих фінансових засобів в інноваційну сферу.
2	П. Сокурєнко, О. Кришан [19]	Комплекс заходів і перспектив розвитку інвестиційної діяльності для залучення інвестиційного потенціалу до процесу відтворення, створення оптимальних умов для вкладення інвестицій, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни.
3	Л.Л. Гриценко [20]	Сукупність дій економічних агентів із забезпечення умов простого і розширеного відтворення капітальних ресурсів у регіоні або в державі в цілому, а сутність інвестиційної політики полягає в забезпеченні відтворення основних фондів виробничих і невиробничих галузей, їх розширенні і модернізації.
4	О. Коюда, В. Гриньова [21]	Визначення структурних та кількісних потреб в інвестиційних ресурсах, збільшення джерел фінансування, вибір пріоритетних напрямків фінансування та формування ефективної пропозиції для залучення інвестицій.
5	Шевєрдїна О. В. [22]	Складова економічної політики держави, що включає комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, що провадиться з метою поширення та активізацію інвестиційних процесів, а також регулювання капіталовкладень для контролю над структурною перебудовою виробництва, його технічного та технологічного оновлення і модернізації.

*Примітка: складено автором за джерелами [18, 19, 20, 21, 22]

За таблицею 1.5 можна зрозуміти, що вітчизняні науковці П. Сокурєнко, О. Кришан та Л.Л. Гриценко характеризують поняття «інвестиційна політика» як сукупність дій щодо розвитку капітального інвестування у регіони і в державу в цілому для оптимального інвестиційного клімату в країні. Л. В. Гоцуляк, О. Коюда, В. Гриньова та Шевєрдїна О. В. характеризують інвестиційну політику як стимулювання діяльності інвесторів, сприяння залучення фінансових засобів в інноваційну сферу. Вважаю найкращою думку про те, що інвестиційна політика є стимулюванням інноваційної сфери завдяки інвестиційній діяльності.

Дослідження підходів науковців до класифікації видів інвестиційної політики надаються нами у Таблиці 1.6.

Дослідження підходів науковців до класифікації видів інвестиційної політики*

Номер	Автор/джерело	Види
1	Л. Я. Слобода [23]	За критерієм частки залученого та позиченого капіталу в загальній сукупності довгострокових пасивів банків.
2	Данилишин Б.М. [24]	За характером проблем та часовим проміжком; за напрямками діяльності держави; за рівнем владних повноважень, за секторами, сферами, галузями економіки; за методами регулювання; за інструментами впливу.
3	Шевердіна О. В. [22]	Пасивна та активна інвестиційна політика.
4	Д. І. Голубев [24]	Консервативна, помірна і агресивна інвестиційна політика.

*Примітка: складено автором за джерелами [22, 23, 24]

Дослідивши підходи науковців до класифікації видів інвестиційної політики, можна виокремити спільну думку у вчених Шевердіної О. В. та Д. І. Голубєва щодо класифікації інвестиційної поведінки потенційних груп інвесторів. Інші двоє вчених висловили думку щодо критерію частки капіталу та за макроекономічними рушіями інвестиційної політики. З моєї точки зору найкраща класифікація інвестиційної політики - за класифікацією інвестиційної поведінки потенційних груп інвесторів.

Інвестиційна діяльність одночасно формується і залежить від інвестиційного клімату. Більшість науковців характеризує інвестиційний клімат як сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні та визначають привабливість її для іноземного інвестора на макро та мікро рівні. Науковці наголошують на важливості економічних параметрів приймаючої країни, ступені сприятливості, інвестиційного інтересу, синергетичному ефекті від дій уряду, захисту інвестора від інвестиційних ризиків, перевагах щодо вибору певного об'єкта інвестування [51; 52; 53; 1].

Фактори, що впливають на інвестиційний клімат у країні, регіоні, місті, розділяють на 4 основні групи, відображені на Рисунку 1.2:

Рис. 1.2. Основні групи факторів, що впливають на інвестиційний клімат у країні *

*Примітка: складено автором за джерелами [54]

1) Політичні фактори (лояльність влади до бізнесу, рівень корупції, ризики зміни влади й інші політичні моменти, що впливають на бізнес);

2) Економічні фактори (вартість покупки / оренди земельних ділянок та нерухомості, вартість необхідних ліцензій і патентів, ставки оподаткування, ставки за кредитами, рівень зарплат (вартість робочої сили), ціни на необхідну продукцію / послуги і т. д.);

3) Інфраструктурні фактори (зручність розташування для конкретного бізнесу, наявність зручної транспортної розв'язки, доступність необхідної сировини / матеріалів і т. д.);

4) Соціальні фактори (наявність необхідної робочої сили, наявність споживачів продукції, лояльність населення до бізнесу, ризики можливих акцій протесту, страйків, криміногенна ситуація в регіоні і т. п.) [54].

Інвестиційний клімат аналізують з погляду:

1) потенціалу народного господарства – сукупність об'єктів народного господарства, привабливі підприємства, наявність значних природних ресурсів з можливістю подальшої розробки, наявна інфраструктура та енергоресурси, перспективи їх реалізації та отримання прибутку;

2) українського бізнесу очима іноземців – доступ до основних джерел інформації про стан народного господарства, нормативно-правова база, менталітет робочої сили, участь провідних світових ТНК у національній економіці.

Як видно з рис. 1.2, основними факторами що впливають на інвестиційний клімат є: політичні, економічні, інфраструктурні та соціальні фактори.

Отже, інвестиційний клімат – це суцільний показник, що об'єднує комплекс критеріїв і характеризує доцільність вкладання капіталу в досліджуваний потенційний об'єкт інвестування. (див табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Категоріальний апарат (Інвестиційний клімат)*

Рівень	Сутність
	Інвестиційний клімат
Держава	Узагальнена характеристика політичних, економічних, правових, географічних, соціально-культурних умов які у своїй взаємодії забезпечують та впливають на інвестиційну діяльність вітчизняних та іноземних інвесторів в державі.
Регіон	Сукупність політичних, економічних, правових, географічних, соціально-культурних умов які забезпечують надходження інвестиційних ресурсів у регіон.

*Примітка: складено автором за джерелом [53]

Інвестиційний клімат характеризується високим динамізмом і постійно змінюється в кращу або гіршу сторону. У зв'язку із цим необхідне проведення моніторингу інвестиційного клімату різних країн (рис. 1.3).

Рис.1.3 Структурно-логічна модель інвестиційного клімату*

*Примітка: розроблено автором за джерелом [55]

З рис. 1.3 видно, що інвестиційний клімат забезпечує інвестиційну привабливість і інвестиційну активність, які формують платоспроможний попит на інвестиції

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що інвестиційна політика спрямована на покращення економічних умов в країні та окремо в

певній установі чи підприємстві. На інвестиційну політику впливає інвестиційний клімат, що формується завдяки політичним, економічним, інфраструктурним та соціальним факторам.

1.3 Нормативно-правові основи інвестиційної діяльності в Україні

У даному параграфі досліджується нормативно-правові основи інвестиційної діяльності в Україні.

Дослідивши нормативно-правові акти України, ми відмічаємо, що одним з пріоритетних напрямів економічної політики держави є згідно з Господарським кодексом України діяльність:

- 1) спрямована на створення господарюючим суб'єктам необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва;
- 2) забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів і здійснення контролю за ним, тобто інвестиційна політика [2].

Значні зміни в соціально-економічній структурі держави потребують систематичних реформ у всіх галузях економіки. Це вимагає залучення відповідних майнових та інтелектуальних цінностей, що інвестуються у бізнес та інші види діяльності, які призводять до створення прибутку (доходу) або соціального ефекту. Ці цінності називаються інвестиціями.

Правове регулювання діяльності, пов'язаної з інвестиціями, здійснюється відповідно до Господарського кодексу України та Закону України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.91. Згідно з цим Законом, інвестиційна діяльність - це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави стосовно здійснення інвестицій [1, 34].

Класифікація поняття «інвестиційна діяльність», «інвестиція» та «інвестиції» в нормативно-правових актах України досліджується нами у Таблиці 1.8.

Класифікація поняття «інвестиційна діяльність», «інвестиція» та «інвестиції» в нормативно-правових актах України*

Джерело	Визначення поняття «інвестиційна діяльність», «інвестиція» та «інвестиції»
ЗУ «Про інвестиційну діяльність» [1]	Сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.
МСФЗ [40]	Діяльність, пов'язану з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
Податковий Кодекс України [2]	Господарська операція, яка передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.
ЗУ «Про інвестиційну діяльність» [1]	Усі види майнових і матеріальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті чого створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.
Господарський кодекс України [42]	Довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або досягнення іншого соціального ефекту.

*Примітка: складено автором за джерелами [1,40,2,42]

Залежно від об'єктів інвестування розрізняють такі форми інвестиційної діяльності:

Таблиця 1.9

Форми інвестиційної діяльності*

№ з/п	Форма
1	Інноваційна діяльність
2	Капітальне будівництво
3	Лізинг
4	Корпоративна

*Примітка: складено автором за джерелами [26]

Так, з точки зору Д. І. Голубєва, основними джерелами інвестування вітчизняної економіки є такі:

1) приватизація державного майна на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до законодавства можуть бути покупцями у процесі приватизації;

2) відчуження комунального майна на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до законодавства можуть бути покупцями у процесі приватизації [25].

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність», об'єктами інвестиційної діяльності в Україні є такі:

Таблиця 1.10

Об'єкти та учасники інвестиційної діяльності в Україні*

Об'єкти	Учасники
Новоутворюванні та ті, що реконструюються, основні фонди, а також обігові кошти в усіх галузях народного господарства	Громадяни України
Цінні папери (акції, облигації та ін.)	Юридичні особи України
Цільові грошові внески	Юридичні особи інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора
Науково-технічна продукція та інші об'єкти власності; майнові права та права на інтелектуальну власність	

*Примітка: складено автором за джерелом [1]

Інвестори — суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестори можуть об'єднувати кошти для здійснення спільного інвестування. Інвестори мають право виступати в ролі:

- 1) замовників;
- 2) вкладників;
- 3) кредиторів;
- 4) покупців;
- 5) виконувати інші функції учасників інвестиційного процесу [1].

Якщо замовник не є інвестором, то він наділяється правами володіння, користування й розпорядження інвестиціями на період та на умовах, що визначаються договором між учасниками інвестиційного процесу.

Користувачами об'єктів інвестиційної діяльності можуть виступати:

- 1) юридичні та фізичні особи;
- 2) державні та муніципальні органи;
- 3) іноземні держави та міжнародні організації, для яких створюються об'єкти інвестиційної діяльності.

Всі інвестори мають рівні права інвестування. Інвестор самостійно встановлює обсяги, напрямки, розміри та ефективність інвестицій.

Інвестор має право володіти, використовувати та розпоряджатися об'єктами та результатами інвестиційної діяльності, включаючи торгівлю та реінвестування. Інвестор може придбати необхідне йому майно за цінами та умовами, визначеними договором, без обмежень щодо обсягу та номенклатури, якщо такі угоди не суперечать законодавству України. Інвестор може передати за договором (контрактом) свої права щодо інвестицій, їх результати юридичним і фізичним особам, державним та муніципальним органам.

Учасники інвестиційної діяльності повинні мати ліцензію або сертифікат на право здійснення своєї діяльності.

Інвестиційна діяльність - це найважливіша частина підприємницької діяльності компанії (фірми, підприємства).

Інвестиційна діяльність може здійснюватися:

- 1) на основі спільного інвестування;
- 2) здійснюється громадянами та юридичними особами України;
- 3) іноземні держави [1].

З цією метою можуть бути створені інститути спільного інвестування (корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд), які здійснюють діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) коштів інвесторів, з метою отримання прибутку від інвестування в цінні папери інших емітентів, корпоративних прав та нерухомість. Діяльність таких фондів регулюється Законом України "Про інститути взаємного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" від 15 березня 2003 року [39].

Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних способів реалізації інвестиційної стратегії компанії на певних етапах їх розвитку.

Відповідно до Закону України "Про інвестиційну діяльність", в процесі реалізації інвестиційної діяльності, основна мета інвестиційної діяльності спрямована на вирішення найважливіших завдань економічного розвитку:

1) Визначення шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм та проектів. Вирішальна роль у реалізації інвестицій належить секторам інвестиційного комплексу, насамперед, будівництву

2) Забезпечення високих темпів економічного розвитку компанії / фірми / підприємства. Стратегія розвитку на період створення будь-якої структури передбачає постійне економічне зростання внаслідок збільшення діяльності, а також галузевої, асортиментної та регіональної диверсифікації цієї діяльності

3) Забезпечення максимізації прибутку від інвестиційної діяльності. Прибуток є ключовим показником, який характеризує результати не тільки інвестицій, але й усіх видів підприємницької діяльності

4) Забезпечити мінімізацію інвестиційних ризиків. Нинішня ринкова обстановка немислима без ризику. За певних несприятливих умов ці ризики можуть спричинити втрату не тільки прибутку та додаткової рентабельності інвестицій, але також частку вкладеного капіталу. Ці обставини обумовлюють необхідність пошуку шляхів та засобів для зменшення ризику інвестиційних проектів

5) Забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності компанії (фірми), підприємств у процесі інвестиційної діяльності [1].

Всі перераховані завдання інвестиційної діяльності тісно взаємопов'язані. Таким чином, забезпечення високих темпів розвитку може бути досягнуте, з одного боку, шляхом вибору високорентабельних інвестиційних проектів, а з іншого - прискоренням реалізації інвестиційних програм, передбачених на одному чи другому етапі його розвитку. У свою чергу, максимізація прибутку від інвестицій, як правило, супроводжується значним збільшенням рівня інвестиційних ризиків, тому ці показники повинні бути оптимізовані між собою. Мінімізація інвестиційних ризиків одночасно є найважливішою умовою забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності компанії (фірми) у процесі інвестиційної діяльності.

Серед розглянутих завдань інвестиційної діяльності пріоритетним є не максимізація прибутку від інвестиційної діяльності, а забезпечення високих

темрів економічного розвитку компаній (фірм) та підприємств, що мають достатню фінансову стабільність.

Конкретне правове регулювання мають іноземні інвестиції, тобто цінності, інвестовані іноземними інвесторами (юридичні особи, створені відповідно до законодавства, відмінного від законодавства України, фізичні особи - іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України та не обмежуються спроможністю, іноземними державами, міжнародними урядовими та неурядовими організаціями та іншими іноземними суб'єктами інвестиційної діяльності, визнаними такими відповідно до законодавства України) на діяльність інвестиційних об'єктів відповідно до законодавства України щоб отримати прибуток або досягти соціального ефекту [28]. Правове регулювання іноземних інвестицій здійснюється відповідно до норм Господарського кодексу України [28], Закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19 березня 1996 року [29] та Закону України "Про захист іноземних інвестицій в Україну" від 10 вересня 1991 року [2].

Таким чином, відповідно до Закону України "Про режим іноземних інвестицій", іноземні інвестиції можуть здійснюватися у наступних формах:

- 1) часткова участь у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними та фізичними особами;
- 2) придбання частки діючих підприємств.

Підприємство одержує статус підприємства з іноземними інвестиціями, якщо воно:

- 1) утворюється в будь-якій організаційно-правовій формі відповідно до законодавства України, а іноземні інвестиції в статутний фонд, якщо такий є, становить не менше 10%;
- 2) створення підприємств, які повністю належать закордонним інвесторам, філіям та іншим окремим підрозділам іноземних юридичних осіб, або придбання повністю власності на підприємства;
- 3) придбання нерухомого або рухомого майна, не заборонених законами України, у тому числі будівлі, квартири, приміщення, обладнання, транспортних засобів та інших майнових об'єктів, шляхом прямого

надходження майнових та майнових комплексів або у формі акцій, облігацій та інших цінні папери;

4) придбання самостійно або за участю українських юридичних або фізичних осіб права користування землею та використанням природних ресурсів на території України;

5) придбання інших майнових прав;

6) економічна (підприємницька) діяльність на основі угод про розподіл продукції;

7) інші форми, які не заборонені законами України, у тому числі без створення юридичної особи на підставі договорів з суб'єктами господарської діяльності України [34, 35].

Закордонні інвестиції підлягають державній реєстрації, яка здійснюється урядом Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями протягом трьох робочих днів після їх фактичного запровадження у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Незареєстровані іноземні інвестиції не підпадають під привілеї та гарантії, передбачені законодавством України.

Надання іноземним інвесторам права вести господарську діяльність, пов'язану з використанням об'єктів, що знаходяться в державній або комунальній власності та переданих на концесію, здійснюється на підставі Закону України "Про концесії" від 16.07.99 р. шляхом укладення концесії угоди [30].

Зарубіжні інвестори мають право укладати договори (контракти) про спільну інвестиційну діяльність (виробничу кооперацію, спільне виробництво тощо), не пов'язану зі створенням юридичної особи.

Можуть створюватись спеціальні (вільні) економічні зони з метою:

Мета створення вільних економічних зон*

№ з/п	Мета
1	Залучення іноземних інвестицій та сприяння їм
2	Активізації спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг
3	Поставки на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг
4	Залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання
5	Розвиток інфраструктури ринку
6	Поліпшення використання природних і трудових ресурсів
7	Прискорення соціально-економічного розвитку України.

*Примітка: складено автором за джерелом [31, 32]

Їх правовий статус визначається Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13.10.92 та окремими законами, які визначають статус конкретних вільних зон (наприклад, Закон України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» від 24.12.98) [31, 32].

Спеціальні (вільні) економічні зони створюються Верховною Радою України за ініціативою Президента України, Кабінету Міністрів України або місцевих Рад та місцевої державної адміністрації.

Державне регулювання інвестиційної діяльності включає:

- 1) управління державними інвестиціями
- 2) регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності.

На сьогодні правова система України включає велику кількість законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в інвестиційній галузі. При цьому основою нормативно-правового регулювання в зазначеній галузі є закони.

Одним з перших кроків щодо врегулювання відносин у інвестиційній галузі в Україні стало прийняття Верховною Радою України законів України "Про захист іноземних інвестицій на Україні" від 10 вересня 1991 року № 1540а-ХІІ та "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ.[29,1].

Головне спрямування Закону України "Про інвестиційну діяльність" полягає у забезпеченні рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Зазначеним нормативно-правовим актом встановлено загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України, визначено загальні положення та порядок реалізації інвестиційної діяльності, державного регулювання інвестиційної діяльності, гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій тощо [1].

Що стосується Закону України "Про захист іноземних інвестицій на Україні", то вказаний законодавчий акт спрямований на захист інвестицій, прибутків, законних прав та інтересів іноземних інвесторів на території України. Законом визначено правовий режим діяльності іноземних інвесторів та гарантії держави щодо здійснення інвестиційної діяльності на території України [29].

Найбільше спрощення для суб'єкта інвестиційної діяльності порядку отримання послуг, пов'язаних із підготовкою та реалізацією інвестиційних проектів, шляхом запровадження принципу "єдиного вікна", покликаний забезпечити Закон України "Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом "єдиного вікна" від 21 жовтня 2010 року № 2623-VI, який набрав чинності 1 січня 2012 року [37].

На сьогодні в Україні існує велика кількість нормативно-правових актів, що регулюють відносини в інвестиційній галузі, та в цілому створено правову основу для здійснення інвестиційної діяльності (Таблиця 1.8).

З урахуванням викладеного вище можна запропонувати наступні визначення інвестицій та інших ключових категорій інвестиційного законодавства: «Інвестиції - майно, майнові права та інші цінності, що мають ринкову вартість, вкладені інвесторами в об'єкти підприємницької діяльності або передані одержувачам інвестицій з метою отримання прибутку (доходу)».

Кожен зі згаданих законодавчих актів та законопроектів спрямований на удосконалення регулювання відносин в інвестиційній галузі та має свій предмет та мету. Така розгалужена система нормативно-правових актів свідчить про те, що держава вживає заходи з метою створення в Україні належних умов здійснення інвестиційної діяльності шляхом закріплення на законодавчому рівні принципів та правил її здійснення.

Разом з тим, незважаючи на цілий ряд проблем, все ж, як свідчить вищевикладене, в останні роки ведеться активна робота щодо врегулювання відносин в інвестиційній галузі, а національне інвестиційне законодавство наближається до стабілізації [38].

Згідно зі статтею 10 Закону України "Про інвестиційну діяльність" інвестиційна діяльність може здійснюватися за рахунок таких фінансових джерел:

Таблиця 1.12

Джерела здійснення інвестиційної діяльності*

№ з/п	Джерела
1	Власні фінансові ресурси інвестора
2	Позичкові фінансові кошти інвестора
3	Залучені фінансові кошти інвестора
4	Безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян

*Примітка: складено автором за джерелом [1]

Незалежно від джерела походження усі кошти, які вкладаються в інвестиційний проект, мають вартість. Це або проценти кредитору, який надав кошти на певний строк, або дивіденди співвласникам підприємства (акціонерам). Вартість коштів, які використовуються для фінансування інвестиційного проекту, є одним із вирішальних факторів, що позначаються на оцінці економічної ефективності капітальних вкладень [1].

Отже, підсумовуючи вищесказане, головними нормативно-правовими актами, що регулюють інвестиційну діяльність в Україні є Закон України «Про інвестиційну діяльність» та Господарський Закон України. Було виявлено, що не зважаючи на проблеми в інвестиційній галузі, в останні роки ведеться

активна робота щодо врегулювання відносин в даній галузі шляхом зміни інвестиційного законодавства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КБ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

2.1. Аналіз та напрямки інвестиційного портфелю до погашення та портфелю на продаж

У даному параграфі:

- 1) аналізується динаміка інвестиційного портфелю банку АТ «Райффайзен банк Аваль» за основними напрямками інвестиційної діяльності;
- 2) аналізується структура інвестиційного портфелю банку АТ «Райффайзен банк Аваль» за основними напрямками інвестиційної діяльності.

Основними факторами впливу макросередовища на діяльність Банку є: економічні, політичні, соціальні, ринкові, технологічні, міжнародні, конкурентні.

Найбільшою загрозою для банку є економічні, ринкові та політичні чинники. Відповідно до даних Raiffeisen Research, у 2015 році ВВП в Україні зменшився на 10% у порівнянні з попереднім роком (після падіння на 6,8% у 2014 році та нульового зростання у 2013 році). Військовий конфлікт на Донбасі, значна девальвація національної валюти та загальна криза стали основними факторами, що спричинили відчутний економічний спад.

Тим не менш, починаючи з другої половини 2015 року, ситуація почала покращуватися (інфляція та скорочення обсягів виробництва уповільнилися, у третьому та четвертому кварталах спостерігалось зростання ВВП порівняно з таким самим періодом минулого року із коригуванням на сезонність).

Інвестиційна політика комерційного банку – це частина загальної економічної стратегії, яка визначає вибір і засоби реалізації найбільш раціональних шляхів оновлення і збільшення рівня самофінансування його інвестиційної діяльності і найбільш ефективних форм залучення коштів з різних джерел для здійснення інвестицій. Дана політика спрямована на забезпечення виживання комерційного банку в мінливому ринковому

середовищі, на досягнення ним фінансової стійкості і створення умов для майбутнього розвитку. Отже, інвестиційна політика комерційного банку – це діяльність банку, яка базується на активних операціях з цінними паперами і спрямована на забезпечення доходності та ліквідності банківських капіталів з урахуванням фактору ризику.

Як правило, банки здійснюють розміщення коштів у цінні папери різних емітентів, на різні терміни та у різні види інструментів, що дозволяє створювати диференційовані банківські інвестиційні портфелі.

Цілі інвестиційної діяльності комерційного банку полягають у додержанні безпеки банківських коштів, забезпеченні їх диверсифікації, доходу та ліквідності.

Участь банків в інвестиційному процесі може здійснюватися за двома напрямками:

- 1) за допомогою механізмів фондового ринку;
- 2) за допомогою механізмів середнього та довгострокового кредитування.

Портфель цінних паперів - це сукупність придбаних (отриманих) банком сторонніх цінних паперів, право володіти, користуватися та розпоряджатися якими належить банкові.

Щоб проаналізувати динаміку і структуру інвестиційної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль», ми проаналізували:

- 1) динаміку портфелю банку до погашення у 2014-2017 рр. та за I півріччя 2018 року;
- 2) динаміку портфелю банку на продаж у 2014-2017 рр. та I півріччя 2018 року;
- 3) динаміки активів та частки портфелю на продаж і основних засобів в активах АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2014-2017 рр. станом на 31.12 та у 2018 році станом на I півріччя.

Аналіз динаміки портфелю банку до погашення АТ «Райффайзен Банк Аваль» погашення у 2014-2017 рр. та I півріччя 2018 року проведений нами у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Аналіз динаміки портфелю банку до погашення у 2014-2017 рр., I півріччя
2018 року***

Роки	Обсяг, тис. грн.	Темп зростання, тис.грн.	Темп приросту, %
2014	239 415	- 299 415	-55, 55
2015	0	- 239 415	- 100
2016	0	0	0
2017	0	0	0
I півріччя 2018	0	0	0

*Примітка: складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

Як видно з таблиці 2.1 банк «Райффайзен банк Аваль» займався інвестуванням у портфель до погашення у 2014 році, що склав 239 415 тисяч гривень, знизившись відносно 2013 року на 239 415 тисяч гривень або 55,55%. Проте з 2015 року дані про обсяги портфелю до погашення відсутні і тому на нашу думку слід вважати, що банк перестав займатися портфелем до погашення з цього періоду. На нашу думку, банку не вигідно займатися цим напрямком інвестування.

Аналіз динаміки портфелю банку на продаж АТ «Райффайзен Банк Аваль» погашення у 2014-2017 рр. та I півріччя 2018 року проведений нами у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Аналіз динаміки портфелю банку на продаж у 2014-2017 рр., I півріччя
2018 року***

Роки	Обсяг, тис. грн.	Темп зростання, тис. грн.	Темп приросту, %
2014	1172	-60 575	- 5168,51
2015	1901	+ 729	+ 62,2
2016	56 447	+ 54 546	+ 2969,33
2017	56 170	-277	- 0,49
I півріччя 2018	53 975	- 2195	- 3,91

*Примітка: складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

Як видно з таблиці 2.2 банк «Райффайзен банк Аваль» 2014 року не займався портфелем до продажу, висновок про це можна зробити по відсутності таких даних за цей період. Проте з 2015 року банк активно нарощував діяльність портфелю на продаж у 2015, 2016 та 2017 роках, особливо наростивши обсяги у 2016 році на 54 546 тисяч гривень або на 7482,

30%, що більше ніж в інші періоди нарощення обсягу портфелів за 2015-2017 роки. У 2017 та I півріччі 2018 року обсяги почали скорочуватися. У 2017 році обсяги скоротилися на 0,49%, а у I півріччі 2018 року на 3,91%. На нашу думку, банку не вигідно займатися цим напрямом інвестиційної діяльності через збільшення від'ємного темпу приросту.

Аналіз динаміки активів та частки портфелю на продаж і основних засобів в активах АТ «Райффайзен Банк Аваль» погашення у 2014-2017 рр. та I півріччя 2018 року проведений нами у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки активів та частки портфелю на продаж і основних засобів в активах АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2014-2017 рр. станом на 31.12 та у 2018 році станом на I півріччя*

Роки	Вартість, тис. грн.			Частка портфелю на продаж і основних засобів у активах	
	Активи всього	Портфель на продаж	Основні засоби	%	Ланцюгові темпи росту, од.
2014	47 351 693	0	2 060 034	4,35	- 0,62
2015	53 573 225	729	2 137 287	3,99	- 0,36
2016	57 364 637	55 275	1 972 930	3,53	- 0,46
2017	67 016 816	56 170	2 037 965	3,12	- 0,41
I півріччя 2018	66 519 415	53 975	2 059 957	3,17	+ 0,05

*Примітка: складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

Як видно з таблиці 2.3 банк «Райффайзен банк Аваль» нарощував активи у 2014-2017 роках та у I півріччі 2018 року. У 2014 році був відсутній портфель на продаж, а з 2015 року банк почав нарощувати даний портфель і незначно знизився у I півріччі 2018 року. Щодо частки портфелю на продаж і основних засобів, то з 2014 по 2017 рік вона зменшувалася з 4,35% до 3,12%. У I півріччі 2018 року частка портфелю на продаж і основних засобів збільшилася до 3,17% або на 0,05 одиниць. На нашу думку до 2018 року не було рентабельно утримувати портфель на продаж та основні засоби, а з 2018 року, їх утримувати стало рентабельно і тому банк збільшив їх частку до 3,17%.

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що:

- 1) Банк відмовляється від портфелю до погашення з 2015 року з його скороченням у 2014 році;
- 2) Банк активно користується портфелем на продаж з 2016 року, однак починає незначно скорочувати обсяг інвестицій у даний портфель у 2017 році;
- 3) Банк активно нарощує активи, але частка портфелю на продаж і основних засобів падає і лише у I половині 2018 року незначно зростає, що вказує що банк створив попит на інвестиції у портфель на продаж та основні засоби.

2.2. Аналіз інвестиційної політики банку та розрахунок доходності інвестицій

В даному параграфі проводиться:

- 1) аналіз особливостей формування інвестиційної політики банку;
- 2) аналіз доходності інвестицій.

Банк «Райффайзен банк Аваль» є приватним інвестором, що інвестує від свого імені та на власний інтерес.

Банк інвестує 10% доходів, має постійний дохід.

Метою інвестицій банку є вкладення в розвиток банку, а саме у основні засоби.

Банк вкладає кошти в ОВДП та облигації українських підприємств.

Основна ціль інвестицій банку полягає у збереженні капіталу і забезпеченні його приросту на основі росту курсової вартості цінних паперів.

Інвестиційна політика банку «Райффайзен банк Аваль» спрямована передусім на вкладення коштів у інвестиційні цінні папери; в свою чергу портфель цінних паперів банку, згідно з загальноприйнятою класифікацією, розподіляється на портфель цінних паперів на продаж, портфель цінних паперів на інвестиції, портфель пайової участі та портфель вкладень банку у дочірні компанії; отримання максимального доходу за рахунок формування доходного диверсифікованого портфеля цінних паперів; підтримку достатнього рівня

ліквідності за рахунок проведення постійного моніторингу фондового ринку і створення ліквідного портфеля цінних паперів на продаж.

Цілями інвестиційної діяльності «Райффайзен банк Аваль» є додержання безпеки коштів банку, забезпечення їх диверсифікації, доходу та ліквідності. Відповідно управління грошовими потоками, що пов'язані з інвестиційною діяльністю має забезпечувати реалізацію цих цілей. Крім того управління даними грошовими потоками в «Райффайзен банк Аваль» ґрунтується на такому принципі, як пріоритет управління грошовими потоками, що пов'язані з інвестиційною діяльністю має забезпечувати реалізацію цих цілей. Крім того управління даними грошовими потоками в «Райффайзен банк Аваль» ґрунтується на такому принципі, як пріоритет підтримки ліквідності замість високих показників прибутковості та поміркована готовність піти на ризик.

Співпраця із великими підприємствами України дозволяє банку постійно збільшувати обсяг кредитних внесків в промисловість країни. Взаємодія з динамічним малим і середнім бізнесом, також обслуговування кредитної лінії Європейського Банку Реконструкції та Розвитку, забезпечує розроблення та впровадження прогресивних форм розрахунків.

У інвестиційній стратегії банк «Райффайзен банк Аваль» здійснює процедуру інвестиційного фінансування. Інвестиційне фінансування дозволяє залучати ресурси на розробку чи придбання нових технологій, оновлення обладнання, ремонт, реконструкцію та придбання нової нерухомості, розробку нової чи вдосконалення існуючої продукції, створення дистриб'юторської мережі, розширення бізнесу за рахунок виходу на нові ринки, злиття, поглинання, вдосконалення інформаційних систем і системи звітності для підвищення ефективності управління та реалізацію інших інвестиційних проектів [48].

Напрями інвестування банку поділяється на:

- 1) Проектне фінансування;
- 2) Довгострокові інвестиційні кредити;
- 3) Довгострокове фінансування під гарантії іноземних кредитних експортних агентств;

4) Організація фінансування за допомогою синдикатів [48].

Продукт «Проектне фінансування» — це фінансування інвестиційних проектів, при якому банк здебільшого бере до уваги майбутній грошовий потік, що генеруватиметься безпосередньо проектом, як джерело погашення кредитної заборгованості. Для кожного клієнта за кожним окремим проектом розробляється індивідуальна схема фінансування, що дозволяє визначити потреби клієнта, встановити для нього індивідуальні тарифи і забезпечити найвищі стандарти обслуговування.

Переваги проектного фінансування:

розробка індивідуальних схем фінансування за кожним проектом;

- 1) довгостроковий характер фінансування;
- 2) можливість використання кредитних ресурсів упродовж тривалого терміну в обраній валюті;
- 3) індивідуальний гнучкий графік надання коштів;
- 4) надання пільгового періоду з погашення основної суми кредиту протягом інвестиційного періоду;
- 5) диверсифікація проектних ризиків [48].

Для підтримки постійної ефективної діяльності клієнтів банк пропонує довгострокові інвестиційні кредити на фінансування капітальних інвестицій у розвиток вже існуючого бізнесу (ремонт і реконструкцію існуючих та придбання нових об'єктів комерційної нерухомості).

Переваги довгострокових інвестиційних кредитів:

- 1) можливість надання відтермінування погашення основної суми кредиту на інвестиційний період;
- 2) строк фінансування — до 10 років у різних валютах;
- 3) кошти надаються на придбання товарів капітального призначення;
- 4) гнучкий підхід при визначенні строку кредиту, виду забезпечення;
- 5) погашення заборгованості здійснюється як за рахунок надходжень від реалізації інвестиційного проекту, так і за рахунок основного бізнесу клієнта [48].

Райффайзен Банк Аваль надає послуги із залучення фінансових ресурсів іноземних банків для подальшого фінансування українських імпортерів, що купують товари капітального призначення іноземного виробництва. Фінансування з боку іноземних партнерів дозволяє здійснити технічне переоснащення, вдосконалити виробничі процеси, здійснити впровадження сучасних технологічних розробок. При цьому банк здійснює постійну підтримку і надає консультації своїм корпоративним клієнтам щодо вибору зовнішньоторговельного партнера.

Переваги довгострокового фінансування під гарантії іноземних кредитних експортних агентств:

- 1) гнучкий підхід до фінансування придбання товарів чи послуг;
- 2) зменшення ризиків експортної угоди;
- 3) зменшення платіжних ризиків закордонного імпортера;
- 4) можливість залучення більш дешевого, порівняно з українським, міжнародного фінансування;
- 5) визнання боржника іноземними кредиторами;
- 6) розширення кола потенційних партнерів;
- 7) консультація і підтримка з боку банку [48].

Інвестиційна діяльність Банку з 2014 року та по перше півріччя 2018 року була націлена на підвищення рівня технологій, що використовуються при наданні банком послуг клієнтам. Відповідно найбільша частка інвестицій в основні засоби – інвестиції в необоротні активи інформаційних технологій, покликані якісно збільшити рівень якості послуг.

Райффайзен Банк Аваль є частиною міжнародної холдингової компанії Райффайзен Інтернаціональ і має можливість організовувати спільне фінансування вашого бізнесу силами банків-членів групи Райффазен та інших міжнародних фінансових організацій. Залучення міжнародних партнерів дозволяє істотно зменшити витрати з фінансування проектів розвитку підприємства за рахунок отримання порівняно недорогих інвестиційних кредитів. Метою проектного фінансування є надання кредитних коштів для

фінансування реконструкції, модернізації і розширення діючих промислових підприємств, а також створення нового виробництва в діючих компаніях.

Переваги організації фінансування за допомогою синдикатів:

- 1) можливість виходу компанії на міжнародні фінансові ринки;
- 2) багаторічний досвід роботи банків групи Райффайзен на ринках Центральної та Східної Європи;
- 3) можливість відстежувати всі етапи угоди за підтримки менеджерів Райффайзен Банку Аваль;
- 4) нижча, порівняно з іншими джерелами фінансування, вартість ресурсів.
- 5) довгостроковий термін залучення кредитних коштів;
- 6) мінімізація ризиків при реалізації зовнішньоекономічних контрактів [48].

Таблиця 2.4

Документи в яких відображається інвестиційна політика банку*

№	Документ
1	Положення про інвестиційну політику банку
2	Статут проєктне фінансування
3	Політика довгострокового фінансування під гарантії кредитних експортних агенств
4	Положення про організацію фінансування за допомогою синдикатів
5	Положення про надання довгострокових інвестиційних кредитів

*Примітка: складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47, 48]

Рішення інвестиційної політики банку з фінансування енергоефективності:

- 1) Залучення консультантів;
- 2) Розробка стратегії витрат на найближчі три-чотири роки;
- 3) Результати можуть бути використані як довгостроковий інвестиційний план [48].

Рішення інвестиційної політики банку щодо видачі беззаставного інвестиційного кредиту:

- 1) Підприємець подає документ про те, що він здійснював інвестиції протягом останніх шести місяців;
- 2) Банк аналізує його діяльність, дивиться на які інвестиційні цілі були витрачені кошти;
- 3) Банк рефінансує ці кошти [48].

Далі опишемо як обліковуються інвестиційні активи банку.

Фінансові активи, наявні для продажу, являють собою непохідні фінансові активи, класифіковані як наявні для продажу або ті, що не включені до жодної з трьох вищезазначених категорій. Після первісного визнання фінансові активи, наявні для продажу, оцінюються за справедливою вартістю, при цьому прибутки чи збитки відображаються як окремий компонент у складі іншого сукупного доходу до моменту вибуття або зменшення корисності інвестиції. У цьому випадку сукупний прибуток або збиток, раніше відображений у складі іншого сукупного доходу, включається до консолідованого звіту про прибутки та збитки. При цьому проценти, що розраховуються за методом ефективної ставки, відображаються у консолідованому звіті про прибутки та збитки [47].

Вартість торгових цінних паперів та інвестиційних цінних паперів визначається на підставі ринкових котирувань та методик оцінки або цінових моделей, що застосовуються переважно для акцій та боргових цінних паперів, які не мають котирувань. Дані цінні папери оцінюються за допомогою моделей, які включають лише дані, що є результатом спостережень на ринку. Дані, що є результатом спостережень на ринку включають котирування щодо подібних боргових цінних паперів, процентні ставки, криві дохідності, інші дані доступні для спостереження на ринку. Для оцінки індексованих цінних паперів Банк використовує опціонну модель на основі методу Монте-Карло, що базується на відкритих ринкових даних, таких як: динаміка обмінних курсів валют, ставки дохідності за гривнею та доларами США [47].

Обладнання відображається за фактичною вартістю або індексованою вартістю (стосовно активів, придбаних до 31 грудня 2000р.) без урахування вартості повсякденного обслуговування, за вирахуванням накопиченої амортизації та накопиченого зменшення корисності. Будівлі оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням амортизації та зменшення корисності, визнаної після дати переоцінки. Балансова вартість основних засобів оцінюється на предмет зменшення корисності, коли події або зміни в обставинах свідчать про те, що балансова вартість не може бути відшкодована.

Після первісного визнання за фактичною вартістю будівлі відображаються за переоціненою вартістю, що є справедливою вартістю на дату переоцінки за вирахуванням подальшої накопиченої амортизації і будь-яких подальших накопичених збитків від зменшення корисності [47].

Переоцінка здійснюється досить часто, щоб уникнути суттєвих розбіжностей між справедливою вартістю переоціненого активу і його балансовою вартістю. На дату переоцінки, накопичена амортизація згортається відносно сукупної вартості активів, у свою чергу чиста залишкова вартість збільшується або зменшується до переоціненої вартості. Приріст вартості від переоцінки відображається у консолідованому звіті про фінансовий стан у складі резерву з переоцінки основних засобів у складі іншого сукупного доходу, за вирахуванням сум відновлення попереднього зменшення вартості цього активу, раніше відображеного у консолідованому звіті про прибутки та збитки. У цьому випадку сума збільшення вартості активу відображається у консолідованому звіті про прибутки та збитки. Зменшення вартості від переоцінки відображається у консолідованому звіті про прибутки та збитки за вирахуванням безпосереднього заліку такого зменшення проти попереднього приросту вартості того ж активу, відображеного у резерві з переоцінки основних засобів [47].

Щорічне перенесення сум з резерву переоцінки основних засобів до складу нерозподіленого прибутку здійснюється за рахунок різниці між сумою амортизації, що розраховується виходячи з переоціненої балансової вартості активів, і сумою амортизації, що розраховується виходячи з первісної вартості активів. При вибутті активу відповідна сума, включена до резерву з переоцінки, переноситься до складу нерозподіленого прибутку. Нарахування амортизації активу починається з дати його введення в експлуатацію. Амортизація нараховується лінійним методом протягом таких очікуваних строків корисної служби активів (Таблиця 2.5).

Строки корисної служби активів*

	Років
Будівлі	8-50
Меблі, інвентар та інші активи	2-8
Комп'ютери та обладнання	5-10
Транспортні засоби	6

* Примітка: складено автором за джерелом [47]

Залишкова вартість, строки корисної служби та методи нарахування амортизації активів переглядаються наприкінці кожного звітного року та коригуються при необхідності.

Витрати на ремонтно-відновлювальні роботи відображаються у складі інших операційних витрат у періоді, у якому такі витрати були понесені, крім випадків, коли такі витрати підлягають капіталізації [47].

Фінансові інвестиції, утримувані до погашення банк оцінює на індивідуальній основі, чи існують ознаки зменшення корисності за інвестиціями, утримуваними до погашення. У випадку наявності ознак, що були понесені збитки від зменшення корисності, сума цих збитків визначається як різниця між балансовою вартістю активу та поточною вартістю очікуваних грошових потоків. Балансова вартість активу зменшується, а сума збитку відображається у консолідованому звіті про прибутки та збитки. Якщо у наступному році сума оцінених збитків від знецінення зменшується внаслідок події, яка сталася після того, як були визнані збитки від знецінення, тоді раніше визнані суми збитків сторнуються у консолідованому звіті про прибутки та збитки [45].

Фінансові інвестиції, наявні для продажу на кожну звітну дату банк визначає наявність об'єктивних ознак зменшення корисності інвестиції або групи інвестицій, наявних для продажу. Що стосується інвестицій у дольові інструменти, класифікованих як наявні для продажу, об'єктивні ознаки зменшення корисності включають суттєве або тривале зменшення справедливої вартості інвестиції нижче її первісної вартості. У разі наявності ознак зменшення корисності накопичені збитки, що визначаються як різниця між вартістю придбання та поточною справедливою вартістю, за вирахуванням

збитків від зменшення корисності цієї інвестиції, визнаних раніше у консолідованому звіті про прибутки та збитки, виключаються зі складу іншого сукупного доходу і визнаються у консолідованому звіті про прибутки та збитки. Збитки від зменшення корисності інвестицій у дольові інструменти не сторнуються у консолідованому звіті про прибутки та збитки. Збільшення їх справедливої вартості після зменшення корисності визнається у складі іншого сукупного доходу [45].

Що стосується боргових інструментів, класифікованих як наявні для продажу, зменшення корисності оцінюється на підставі аналогічних критеріїв, що й для фінансових активів, відображених за амортизованою собівартістю.

Майбутні процентні доходи нараховуються на основі зниженої балансової вартості з використанням процентної ставки, що застосовувалась для дисконтування майбутніх грошових потоків з метою оцінки збитку від зменшення корисності. Процентні доходи відображаються у консолідованому звіті про прибутки та збитки. Якщо у наступному році справедлива вартість боргового інструменту збільшується, і таке збільшення може бути об'єктивно пов'язане з подією, що відбулася після визнання збитку від зменшення корисності у консолідованому звіті про прибутки та збитки, збиток від зменшення корисності сторнується у консолідованому звіті про прибутки та збитки [45].

Банк відносить придбані боргові цінні папери з фіксованим прибутком у торговий портфель, портфель на продаж або до погашення відповідно до інвестиційної політики. Переважну частину портфелів Банку складають високоліквідні активи – державні облігації, що активно котуються на ринку. У портфелі до погашення цінні папери обліковуються за ефективною ставкою відсотка. У торговому портфелі та портфелі на продаж Банк здійснює переоцінку цінних паперів щомісяця окремо для кожного цінного паперу.

Метою проведення переоцінки є приведення балансової вартості цінних паперів до їх ринкової вартості. При виборі методів визначення справедливої вартості боргових цінних паперів Банк керується поміркованими підходами для найбільш достовірного відображення ринкових цін.

Цінні папери, які котируються на фондових біржах, переоцінюються відповідно до котирувань на час закриття останнього робочого дня місяця. При цьому Банк досліджує відповідність котирувань загальним ринковим трендам.

У разі відсутності ринкових котирувань за справедливу вартість цінного паперу приймається сума майбутніх грошових потоків, дисконтованих за поточною ринковою ставкою.

Усі цінні папери, крім цінних паперів, які обліковуються в торговому портфелі, переглядаються на предмет зменшення корисності і, в разі його визнання, відбувається формування резерву.

Оцінка вартості цінних паперів здійснюється підрозділом, незалежним від фронт-офісу з метою уникнення конфлікту інтересів [43].

Інвестиційна діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль» складається з:

- 1) формування інвестиційного портфелю банку;
- 2) участі у формуванні або кредитуванні інноваційно-інвестиційних процесів;
- 3) інвестицій у розвиток власного бізнесу.

За даними офіційного сайту Банку, АТ «Райффайзен Банк Аваль» засновано в 1992 році. Райффайзен Банк Аваль Банк - універсальний банк, що надає повний спектр фінансових продуктів і банківських послуг фізичним та юридичним особам. АТ «Райффайзен Банк Аваль» здійснює свою діяльність на підставі ліцензії НБУ № 94 від 27 березня 1992 року.

Аналіз оргструктури банку необхідний нам для того, щоб дослідити процес прийняття рішень щодо інвестиційної політики банку.

Організаційна структура Банку визначається рішеннями Правління Банку. Вона наведена у Додатку 2 до Положення про порядок подання відомостей про структуру власності банку.

Кожний підрозділ діє відповідно до завдань, функцій, повноважень та прав, встановлених для нього у положенні про відповідний підрозділ та іншими актами внутрішнього регулювання.

Для прийняття поточних рішень з питань інвестиційної діяльності Банку створені такі постійно діючі комітети:

- Комітет з управління активами та пасивами (визначає політику Банку в галузі залучення та розміщення ресурсів, в т.ч. процентну політику);
- Бюджетний комітет (відповідає за затвердження та контролює виконання бюджетів доходів, витрат, інвестицій та інших бюджетів).

На засіданні Рейтингового комітету від 2018 р. Національне рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг» присвоїло АТ «Райффайзен Банк Аваль» довгостроковий кредитний рейтинг позичальника інвестиційної категорії на рівні UaAAA з прогнозом «Стабільний».

Таблиця 2.6

Рейтинги банку у 2014-2017 рр. та у I половині 2018 року*

	2014	2015	2016	2017	I п. 2018
Довгостроковий кредитний рейтинг	UaAA+	UaAA+	UaAA+	UaAAA	UaAAA
Прогноз	Стабільний	Стабільний	Стабільний	Стабільний	Стабільний

*Примітка: складено автором за джерелом [49]

З таблиці 2.6 бачимо, що банк має гарну кредитоспроможність у 2014-2016 роках, а у 2017 та 2018 роках – найвищу. На нашу думку це свідчить про високу платоспроможність банку як позичальника і можливість інвестувати як інвестора.

Головним завданням інвестиційної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль», як і будь-якого іншого банку, є виконання обов'язкових нормативів НБУ, для нашого дослідження – нормативів інвестування (Табл.2.6):

- Н11 – норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою;
- Н12 – норматив загальної суми інвестування.

Економічні нормативи АТ «Райффайзен Банк Аваль» у 2014-2017 рр. та у I половині 2018 року аналізуються у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Економічні нормативи АТ «Райффайзен банк Аваль» у 2014-2017 рр. та у I половині 2018 року*

№	Назва економічного нормативу	Норматив	Фактичне значення					Абсолютне відхилення від нормативу				
			14	15	16	17	І п. 2018	14	15	16	17	І п. 2018
1	Н11	Не більше 15%	1,6	1,4	1,2	1	0,8	-13,4	-13,6	-13,8	-14	-14,2
2	Н12	Не більше 60%	1,7	1,5	1,3	1,1	0,84	-58,3	-58,5	-58,7	-58,9	-59,16

*Примітка: складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

З таблиці 2.7 видно, що банк не перевищує економічні нормативи по інвестиціям, тобто має низький ризик пов'язаний з інвестуванням в акції, паї, частки та інвестиційні сертифікати окремої юридичної особи і має низький ризик здійснення інвестиційної діяльності.

Обмеження щодо володіння активами в відповідності з чинним законодавством України до Банку не застосовувались.

За даними офіційного сайту Банку, АТ «Райффайзен Банк Аваль» здійснює в основному фінансові та реальні інвестиції.

Серед реальних інвестицій невід'ємну частку складають інвестиції у власну діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль». Інвестиції у власну діяльність банку включають вкладення в розвиток його матеріально-технічної бази та вдосконалення організаційного рівня.

Напрямки цих вкладень залежать від того, які завдання банк припускає здійснити за їх допомогою.

В залежності від напрямку інвестування можна виділити:

1) інвестиції, що забезпечують підвищення ефективності банківської діяльності, спрямовані на створення умов для зниження банківських витрат за рахунок поліпшення технічного оснащення, вдосконалення організації банківської діяльності, умов праці, навчання персоналу;

2) інвестиції, орієнтовані на розширення та диверсифікацію банківських послуг. Такі інвестиції передбачають розширення ресурсної і клієнтської бази,

збільшення кола банківських операцій, створення нових підрозділів, здатних забезпечити виробництво нових видів банківських послуг;

3) інвестиції, пов'язані з необхідністю дотримання вимог органів державного регулювання. Дані вкладення здійснюються при необхідності задовольнити вимоги регулюючих органів в частині створення певних умов банківської діяльності.

За результатами 2014-2018 років, найбільш значущим вкладом в розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль» був вклад в основні засоби Банку.

З метою визначення основних напрямів та пріоритетів інвестиційної діяльності банку нами було здійснено аналіз динаміки та структури інвестиційного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Згідно інформації з офіційного сайту Банку, АТ «Райффайзен Банк Аваль» за аналізований період формував портфель цінних паперів, де були наступні види цінних паперів:

1) боргові цінні папери з фіксованою датою погашення, відносно яких Банк не має наміру утримувати їх до погашення;

2) цінні папери, які Банк готовий продати у зв'язку із зміною ринкових відсоткових ставок, потреб ліквідності, наявності альтернативних інвестицій;

3) акції, за якими неможливо достовірно визначити справедливую вартість.

При прийнятті рішення про придбання цінних паперів у портфель на продаж АТ «Райффайзен Банк Аваль» здійснює розрахунок та аналіз показника доходності цінного паперу. Також в Банку здійснюється оцінювання ступеня ризику, що пов'язаний з цим папером. На основі включення високоліквідних активів у портфель банку на продаж аналізується загальна дохідність портфеля. Даний показник показує, скільки гривень процентного доходу від портфеля цінних паперів на продаж приходить на одну гривню інвестованих у портфель цінних паперів на продаж коштів.

Необхідні розрахунки доходності інвестицій банку проводяться у таблиці 2.8.

Розрахунок дохідності інвестицій банку у 2014-2017 рр. та I півріччі 2018

р.*

Роки	Вартість інвестицій на початок року (01.01)	Вартість інвестицій на кінець року (31.12)	Дохідність, %
2014	3 291 424	2 650 530	- 19,5
2015	2 650 530	2 607 566	- 16,4
2016	2 607 566	2 998 780	15
2017	2 998 780	3 373 472	12,49
I півріччя 2018**	3 373 472	3 475 954	3,03

Примітки:

*складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

**дані на кінець 2018 року наведено за I півріччя станом на 30.06

З таблиці 2.8 ми бачимо, що банк у 2014 та 2015 році мав збиткові інвестиції. З 2016 року ситуація з інвестиціями покращилась і зросли у 2016 році на 15%, у 2017 – на 12,49% та у I половині 2018 року на 3,03%. У банку є тенденція до зменшення росту дохідності інвестицій, тому ми вважаємо, що банку слід переглянути свою інвестиційну політику щодо інвестицій.

Складові інвестиційного портфеля банку*

№ з/п	Складова інвестиційного портфелю банку	Зміст складової
1	За видами платежів - інвестиції:	<ul style="list-style-type: none"> • Коштами • Еквівалентом коштів
2	За інструментами капіталу:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боргові цінні папери: <ul style="list-style-type: none"> • Державні • Органів місцевого самоврядування • Випущені банками • Випущені небанківськими фінансовими установами 2. Акції, що випущені <ul style="list-style-type: none"> • Банками • Небанківськими фінансовими установами • Нефінансовими підприємствами 3. Інші цінні папери з нефіксованим прибутком
3	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, в т.ч:	<ul style="list-style-type: none"> • в асоційовані банки, • в асоційовані небанківські фінансові установи • в інші асоційовані компанії • в дочірні банки • в дочірні небанківські фінансові установи • в інші дочірні компанії.
4	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу:	<ul style="list-style-type: none"> • в асоційовані банки, • в асоційовані небанківські фінансові установи • в інші асоційовані компанії • в дочірні банки • в дочірні небанківські фінансові установи • в інші дочірні компанії.

*Примітка: складено автором за джерелом [74]

Необхідні розрахунки дохідності інвестицій за видами інвестицій «Портфель на продаж» проводяться у таблиці 2.9.

Таблиця 2.10

Розрахунок дохідності інвестицій за видами інвестицій «Портфель на продаж» за 2014-2017 рр. та за I половину 2018 р.*

Роки	Вартість на початку року	Вартість на кінець року	Дохідність
2014	61 747	1172	- 0,98
2015	1172	1901	0,62
2016	1901	56 447	28,69

2017	56 447	56 170	- 0,005
I половина 2018**	56 170	53 975	- 0,039

Примітки:

*складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

**дані на кінець 2018 року наведено за I півріччя станом на 30.06

З таблиці 2.9 ми бачимо, що дохідність інвестицій у 2014, 2017 та I половині 2018 років є від'ємною, на нашу думку банку було нерентабельно утримувати такі інвестиції у портфелі, у 2015 та 2016 роках була дохідність в утриманні таких інвестицій, що принесло дохід у 0,62 одиниці в 2015 та 28,69 одиниць у 2016 році. Зважаючи на те, що більшість років є нерентабельними, а саме 2014, 2017 та I половина 2018 року, ми вважаємо що банк не прагнучиме утримувати активи у портфелі на продаж з дохідністю -0,98 одиниць у 2014 році, -0,005 у 2017 році та -0,039 у I половині 2018 року.

Необхідні розрахунки дохідності інвестицій за видами інвестицій «Портфель до погашення» проводяться у таблиці 2.10.

Таблиця 2.11

Розрахунок дохідності інвестицій за видами інвестицій «Портфель до погашення» за 2014-2017 рр. та за I половину 2018 р.*

Роки	Вартість на початку року	Вартість на кінець року	Дохідність
2014	538 629	239 415	- 0,55
2015	239 415	0	- 1
2016	0	0	0
2017	0	0	0
I половина 2018**	0	0	0

Примітки:

*складено автором за джерелами [43, 44, 45, 46, 47]

**дані на кінець 2018 року наведено за I півріччя станом на 30.06

З таблиці 2.10 видно, що на кінець 2015 року немає жодних інвестицій у портфелі до погашення, як і доходу за даний період, на 2014 рік дохідність цього портфелю від'ємна і складає -0,55 одиниць. На нашу думку банк не прагнучиме інвестувати в портфель до погашення, бо з кінця 2015 року вони відсутні.

Отже, для здійснення інвестиційної політики банк «Райффайзен банк Аваль» здійснює процедуру інвестиційного фінансування. Було проведено

аналіз особливостей формування інвестиційної політики банку і виявлено що інвестиційна політика банку ґрунтується на таких програмах:

- 1) Проектне фінансування;
- 2) Довгострокові інвестиційні кредити;
- 3) Довгострокове фінансування під гарантії іноземних кредитних експортних агентств;
- 4) Організація фінансування за допомогою синдикатів.

Нами було здійснено аналіз інвестиційної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль», де нами виявлено, що інвестиційна діяльність банку складається з:

- 1) формування інвестиційного портфелю банку;
- 2) участі у формуванні або кредитуванні інноваційно-інвестиційних процесів;
- 3) інвестицій у розвиток власного бізнесу.

Нами проведено аналіз довгострокового кредитного рейтингу банку, де з'ясовано, що рейтинг на рівні UaAAA з прогнозом «Стабільний». Також з'ясовано, що Банк має гарні економічні нормативи Н11 та Н12.

Нами було виконано розрахунки дохідності інвестицій банку взагалі і по видам інвестицій окремо, де з'ясовано що найвища дохідність інвестицій була у 2016 році по інвестиціям банку взагалі. З'ясовано що за видами інвестицій «Портфель на продаж» також була найвища доходність у 2016 році, «Портфель до погашення» був рентабельний у 2014 році.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

3.1 Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні

У даному параграфі досліджується інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.

Ефективність кожної системи управління значною мірою залежить від її інформаційної підтримки.

Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності - це процес безперервного цілеспрямованого відбору відповідної інвестиційної інформації. Метою надання інформації є збирання інвестиційної інформації, яка може бути корисною для прийняття управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності.

Система інвестиційної інформації являє собою набір даних, що комплексно характеризує інвестиційну діяльність на різних етапах. Інформаційна система досить динамічна, вона включає набір вхідних даних, результати їх проміжної обробки, вихідні дані та кінцеві результати, що надходять у систему управління.

Інвестиційна інформація - це сукупність інформаційних показників, необхідних для планування та аналізу інвестиційної діяльності підприємства, підготовки ефективних управлінських рішень у сфері інвестицій.

Інвестиційна інформація повинна постійно отримуватися компанією. Вступна інформація постійно аналізується, в результаті чого підприємство в будь-який момент може оцінити стан зовнішнього інвестиційного середовища. В результаті цієї оцінки компанія приймає рішення про внесення змін до своєї інвестиційної стратегії [35].

Потрібно відзначити, що ефективність дії відповідної системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. Якість інформації, що

використовується при прийнятті управлінських рішень, у значній мірі впливає на:

- 1) обсяг витрат інвестиційних ресурсів;
- 2) рівень інвестиційного прибутку;
- 3) ринкову вартість підприємства;
- 4) альтернативність вибору інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування;
- 5) інші показники, що формують рівень добробуту власників підприємства і темпи його економічного розвитку [35].

Інформаційна система інвестиційного менеджменту покликана забезпечувати необхідною інформацією не тільки управлінський персонал і власників самого підприємства, але і задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів [58].

Зовнішні користувачі використовують ту частину інформації, що характеризує результати інвестиційної діяльності підприємства і її вплив на його інвестиційну позицію. Значна частина цієї інформації міститься в офіційній фінансовій звітності, що надається підприємством. До зовнішніх користувачів можна віднести наступних суб'єктів:

- 1) кредитори;
- 2) потенційні інвестори;
- 3) контрагенти по інвестиційній діяльності;
- 4) податкові органи;
- 5) аудиторські фірми;
- 6) фондові біржі.

Внутрішні користувачі поряд з перерахованими вище, використовують значний обсяг інформації про інвестиційну діяльність підприємства, що представляє комерційну таємницю. Крім того, внутрішні користувачі використовують значне коло показників, пов'язаних з інвестиційним середовищем, сформованих із зовнішніх джерел, що також входять в інформаційну систему інвестиційного менеджменту. До внутрішніх користувачів відносяться:

- 1) керуючі (директора підприємства);
- 2) інвестиційні менеджери всіх рівнів
- 3) власники підприємства, інші внутрішні користувачі.

Взагалі, прийняття інвестиційних рішень здійснюється на основі інформації 3 якісних рівнів:

- 1) окремих суб'єктів інвестиційної діяльності;
- 2) регіону (міста), як цілісного господарсько-територіального комплексу;
- 3) держави [66].

Специфічною проблемою як для інвесторів, так і для громадян є проблема інформації на фондовому ринку. Будь яка інвестиція починається з отримання інформації про об'єкт інвестування та доцільність інвестицій. Інформаційне забезпечення є однією з найважливіших складових ефективної діяльності інституціональних інвесторів.

Сьогодні інформаційна інфраструктура ринку цінних паперів України досить повільно, причому 60% інформації, що надається учасниками ринку цінних паперів Держфінмоніторингу, містить помилки. Отже, поживлення у цій сфері вкрай необхідне.

Успішне становлення та розвиток фондового ринку вимагає широкого забезпечення усіх учасників фондового ринку повною інформацією щодо умов випуску та обігу цінних паперів на ринку у доступному форматі. До того ж, інформація має охоплювати усі дані про емітентів цінних паперів, їхній поточний фінансово-економічний стан та перспективи розвитку, дані про фінансових посередників, переміщення цінних паперів, інтернаціональні, національні та регіональні ринки тощо.

Таким чином, інформація повністю віддзеркалюється на замовлення на цінні папери і навіть впливає на їхній курс [35].

Умови, в яких сьогодні вітчизняні підприємства приймають інвестиційні рішення, характеризуються значним ступенем невизначеності. Тому, прийняттю ефективних інвестиційних рішень сприятимуть комплексні дослідження, які використовують потоки внутрішньої, зовнішньої інформації,

та результати спеціальних досліджень. Загалом, витрати на збір і підготовку інформації не повинні бути вищими за вигоди, які вона надає.

Формування, систематизація й використання інвестиційної інформації дозволяє створити на підприємстві інформаційну систему управління інвестиційною діяльністю, діяльність якої спрямований на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства. Набір показників інформаційної системи конкретного підприємства залежить від специфіки, міри диверсифікованості й масштабів інвестиційної діяльності даного підприємства, він може бути розширений при зростанні обсягів інвестицій підприємства.

Канали надходження інвестиційної інформації на підприємство такі:

- 1) загальні публікації в пресі, публікації в спеціальній літературі, офіційні звіти науково-дослідних установ, банки даних;
- 2) неофіційна інформація постачальників, банків, інститутів фінансового ринку;
- 3) інформація суспільних служб і консультантів;
- 4) проведення ярмарків, конференцій [58].

Створення інформаційної системи управління інвестиційною діяльністю необхідне для своєчасного забезпечення належною інформацією, сформованою з різних джерел, процесу прийняття управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим від чіткості організації даної системи прямо залежить ефективність прийнятих рішень, а отже, і ефективність інвестиційної діяльності підприємства в цілому. Раціонально організований і відповідним чином регульований інформаційний потік є надійною базою для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності.

Для прийняття рішень в інвестиційній сфері може використовуватися практично весь обсяг обліково-аналітичної інформації, що стосується як операційної виробничо-комерційної діяльності, фінансових операцій, так і інвестиційної сфери для встановлення структури і обсягів реальних капітальних вкладень і фінансових інвестицій, джерел їх фінансування, інших доходів і витрат від операцій з необоротними активами.

Для прийняття рішень в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємств використовуються дві великі групи даних: регулятивно-правова, нормативно-довідкова, бізнес-планова та проектно-кошторисна інформація; облікова, звітна та статистична інформація, не облікові дані [56].

Незважаючи на відкриття та досягнення сучасних інформаційних систем, слід визнати, що існує значний розрив між наукою і практикою. Сучасні системи інформаційного забезпечення залишаються недосконалими в тій частині, що не враховують інформаційні та поведінкові аспекти і проблеми. Багато з них мають на увазі, що процеси пошуку, збору і обробки інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень в сфері інвестування, носять рутинний і незатратний характер. У зв'язку з цим перераховані вище вимоги по необхідності прийняття до уваги інформаційних проблем при побудові системи управління виявляються тим більш актуальними, а управлінські моделі потребують доопрацювання та збагаченні останніми досягненнями економічної науки [23].

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні недостатнє. Незважаючи на відкриття та досягнення сучасних інформаційних систем, слід визнати, що існує значний розрив між наукою і практикою. Сучасні системи інформаційного забезпечення залишаються недосконалими в тій частині, що не враховують інформаційні та поведінкові аспекти і проблеми.

3.2 Дослідження закордонного досвіду формування інвестиційної політики банку

У даному параграфі досліджується закордонний досвід формування інвестиційної політики банку.

У розвинених країнах світу на державному рівні законодавчо закріплені й ефективно діють стимули до інвестиційної діяльності банків, оскільки функціонують інститути операцій банків на ринку цінних паперів, котрі

виступають складовими елементами конкурентоздатної ліберально інституційної ринкової системи господарювання [62].

Вивчений досвід провідних країн світу стосовно здійснення інвестиційної політики банків дає можливість стверджувати, що не існує універсальних моделей, які б підходили усім країнам, будь-яка успішно діюча модель спирається на фундамент ринкової системи та використовує особливості національної економіки [61].

Дослідження моделей інвестиційної політики зарубіжних країн надається нами в Таблиці 3.1.

Табл. 3.1

Моделі інвестиційної політики зарубіжних країн*

№ з/п	Країна	Модель інвестиційної політики
1	США	Орієнтована на реалізацію принципів економічної свободи та економічного лібералізму, а не на пряме втручання в економічний процес.
2	Великобританія	Спрямована на захист прав власників капіталу й забезпечення безперешкодного та швидкого накоплення капіталу в інтересах його власників.
3	Німеччина	Характеризується спрямованістю по відношенню до внутрішніх фінансових інститутів та на жорстке прогресивне оподаткування.
4	Франція	Чітке розмежування між прямими та іншими іноземними капіталовкладеннями і для інших іноземних капіталовкладень застосовується пільгове регулювання.
5	Японія	Робить акцент на державному фінансуванні проектів, будується на активному партнерстві між державою і приватними інвесторами.

*Примітка: складено автором за джерелом [59]

Як видно з табл. 3.1, Е. Д Мальков пропонує для розгляду «...п'ять країн (США, Великобританія, Німеччина, Франція, Японія) економічні стратегії розвитку інвестиційної політики банку такі:

1) Модель інвестиційної політики США орієнтована на реалізацію принципів економічної свободи та економічного лібералізму, а не на пряме втручання в економічний процес;

2) Модель інвестиційної політики Великобританії спрямована на захист прав власників капіталу й забезпечення безперешкодного та швидкого накоплення капіталу в інтересах його власників;

3) Модель інвестиційної політики Німеччини характеризується спрямованістю по відношенню до внутрішніх фінансових інститутів та на жорстке прогресивне оподаткування;

4) Особливістю моделі інвестиційної політики Франції є чітке розмежування між прямими та іншими іноземними капіталовкладеннями і для інших іноземних капіталовкладень застосовується пільгове регулювання;

5) Модель інвестиційної політики Японії робить акцент на державному фінансуванні проектів, будується на активному партнерстві між державою і приватними інвесторами [59].

Дослідження зарубіжного досвіду формування інвестиційної політики банку надається нами в Таблиці 3.2.

Табл. 3.2

Дослідження зарубіжного досвіду формування інвестиційної політики банку*

№ з/п	Країна	Досвід формування інвестиційної політики банку
1	Німеччина	Кредитне стимулювання малих і середніх підприємств здійснюється КБВ не напряду, а через обслуговуючий банк, пряме кредитування проектів здійснюється лише в окремих випадках.
2	Китай	Створено Китайський банк розвитку.
3	Японія	Було відмінено багато обмежень щодо банківських операцій у сфері фінансових інвестицій.
4	Ісламські країни (Саудівська Аравія, Кувейт, Пакистан, Іран)	Ісламські банки та інші установи повинні входити до складу засновників позичальника й отримувати частину прибутків відповідно до вкладених коштів у капітал цього суб'єкта.
5	Великобританія	Банк Англії кредитує комерційні банки під певні їхні зобов'язання за рахунок банківських депозитів, які зберігаються на відповідних рахунках у центральному банку.

*Примітка: складено автором за джерелами [63, 64, 65, 66, 67, 68]

Значний досвід з використання банків розвитку як інструментів державної інвестиційної політики накопичено в Німеччині, де 1948 р. у рамках реалізації плану Маршала щодо відновлення економіки було створено фінансово-кредитну установу зі спеціальним статусом – Кредитне бюро відновлення (КБВ), до складу якої входять спеціалізовані банки. До половини кредитів фінансуються за рахунок коштів федерального бюджету, для

пільгового фінансування окремих спеціальних програм із бюджету також виділяються дотації; решта кредитного ресурсу мобілізується КБВ за рахунок емісії боргових цінних паперів. Кредитне стимулювання малих і середніх підприємств здійснюється КБВ не напряду, а через обслуговуючий банк, пряме кредитування проектів здійснюється лише в окремих випадках. Такий підхід дозволяє розподіляти ризики між КБВ та обслуговуючим банком [63].

У деяких країнах банки розвитку як спеціалізовані фінансові установи не створювались, однак у рамках реалізації планів і програм соціально-економічного розвитку кредитні пріоритети окремих банків чітко зумовлювалися бюджетною та кредитною політикою держави. Так, в Іспанії приватні промислові банки отримали монопольне право на залучення довгострокових депозитів та випуск облігацій і депозитних сертифікатів, завдяки чому вдалося досягти підвищення питомої ваги промислових банків у довгостроковому кредитуванні. Уряд визначав загальні напрями державної кредитної політики, норми розподілу кредитних ресурсів між галузями економіки, рівень процентних ставок по кредитах, які надавалися державними банками. У Норвегії тривалий час також діяла жорстка система державного регулювання кредитування економіки на основі нормованого розподілу ресурсів між галузями і секторами економіки [64].

У 1994 р. у Китаї з метою стимулювання зростання національної економіки та розвитку промисловості на основі фінансової підтримки держкорпорацій (Китайської державної нафтової корпорації, Китайської державної нафтохімічної корпорації, Китайської державної корпорації мінеральних ресурсів, найкрупніших телекомунікаційних компаній тощо) та кредитування проектів у галузі високих технологій було створено Китайський банк розвитку (КБР). На сьогодні він є найбільшим з трьох національних банків і має статус міністерства (аналогічний до центрального банку) – ставки по кредитах цього банку встановлюються урядовими рішеннями, умови кредитування та терміни по великих інфраструктурних проектах визначаються Міністерством фінансів. Статутний капітал КБР перевищує 6 млрд. дол., 100% його акцій належать Міністерству фінансів Китаю [65].

Питання про те, яка з цих моделей є найбільш ефективною, досі залишається дискусійним. Перевагу універсальної моделі вбачають у можливості відокремлення ризику за операціями з цінними паперами від ризику за традиційними банківськими операціями, а перевагою спеціалізованої моделі вважають наявність ефекту диверсифікації банківської діяльності, що підвищує конкурентоспроможність банків. На думку В. Шапрана, після внесення коректив Базельським комітетом ці моделі суттєво наблизилися одна до одної, що сприяє подальшій стандартизації систем регулювання участі банків як портфельних інвесторів у розвитку фінансових ринків [66].

Крім вищеперерахованих, у світі також існують моделі інвестиційного банкінгу, які ґрунтуються на традиціях. Найбільш класичним прикладом такої організації вважають японську модель. В Японії основну частину банківського інвестиційного портфеля займають державні облігації. Відповідно до банківського законодавства, у 1983 р. японські банки мали обмежений доступ до проведення операцій з цінними паперами. Відповідно до нової реформи банківської системи 1998 року було відмінено багато обмежень щодо банківських операцій у сфері фінансових інвестицій: усунуто бар'єри, які заважали конкуренції між банками і брокерськими компаніями, забезпечено банкам вільного доступу на ринок фондів колективного інвестування, збільшено обсяги операцій з управління активами небанківських інститутів тощо. Таким чином, можна зазначити, що у Японії побудована модель не орієнтована на вимоги Базельського комітету, а спрямована на інтеграцію банківського та промислового секторів.

Під впливом культурних і релігійних принципів сформувалася також модель інвестиційного банкінгу в ісламських країнах (Саудівської Аравії, Кувейту, Пакистану, Ірану). У мусульманських країнах фінансово-кредитним установам категорично заборонено використовувати активи й пасиви з фіксованими процентними ставками, що спонукає останніх до пошуку оптимальних схем, які здебільшого наближені до пайового фінансування. Як правило, ісламські банки та інші установи повинні входити до складу

засновників позичальника й отримувати частину прибутків відповідно до вкладених коштів у капітал цього суб'єкта.

Центральні банки Європейських країн (Німеччини, Франції, Бельгії та ін.) кредитують комерційні банки переважно через переоблік векселів. У Франції і Німеччині центральний банк установлює квоти на переоблік векселів. У разі перевищення встановленої квоти комерційний банк сплачує підвищений процент за кредит у центральному банку. У США переоблікові операції центрального банку (Федеральної резервної системи) не є основною формою рефінансування комерційних банків. Найбільш притаманним тут є кредитування комерційних банків під заставу державних цінних паперів (облігацій, казначейських векселів).

Банк Англії кредитує комерційні банки під певні їхні зобов'язання за рахунок банківських депозитів, які зберігаються на відповідних рахунках у центральному банку. Найширший розвиток мають кредитні відносини центрального банку з комерційними в Німеччині. Крім переоблікових кредитів, Німецький федеральний банк надає комерційним банкам ломбардні кредити на строк не більший від 3-х місяців під забезпечення надійними цінними паперами: вексями (включаючи казначейські векселі) й облігаціями федерального уряду і земель. Ліміти кредитування (квоти) встановлюються за кожною категорією забезпечення. Окремо також установлюється квота на кредит на переоблік векселів залежно від розміру власного капіталу комерційного банку.

З переоблікових операцій і ломбардних кредитів комерційні банки сплачують проценти: облікова ставка в першому випадку і ломбардна — в другому. Ставка з ломбардних кредитів є найважливішим орієнтиром грошового ринку, вона аналогічна ставці за федеральними фондами США [67].

Важливе значення в операціях Німецького федерального банку мають купівля і продаж державних цінних паперів у формі угод про зворотний викуп. Угодам про продаж державних цінних паперів зі зворотним викупом віддається перевага перед іншими оперативними інструментами кредитної політики Німецького федерального банку [68].

Світова практика показує, що головним напрямом стимулювання банківських інвестиційних процесів є монетарна політика, яка реалізовується з допомогою інструментів монетарного стимулювання центральним банком та податкова політика, що реалізовується з допомогою податкового стимулювання, які застосовують податкові органи. Податкова і монетарна політики здійснюють вплив на банківську інвестиційну діяльність у вигляді таких стимулів (Додаток А).

При виробленні інвестиційної політики і визначенні структури інвестиційного портфеля банки зазвичай керуються такими критеріями:

- 1) ліквідність;
- 2) рівень прибутковості;
- 3) величина банківських процентних ставок.

Основна увага при цьому приділяється ліквідності активів. Ліквідність характеризується можливістю продажу цінних паперів протягом короткого часу без значних збитків. Зазвичай ліквідність цінних паперів (облігацій) збільшується в міру наближення терміну їх погашення. Відповідно для більшості банків характерно прагнення тримати у своєму інвестиційному портфелі як можна більшу кількість ланцюгових паперів з короткими термінами погашення.

Природно, що крім ліквідності велика увага приділяється рівню прибутковості цінних паперів. При однаковому рівні ліквідності банки прагнуть купити ті цінні папери, які приносять більший дохід. Разом з тим рівень прибутковості ланцюгових паперів зазвичай є похідним від ступеня ризику. У зв'язку з цим лише незначна кількість банків прагнуть вкладати значні кошти в цінні папери з високим рівнем доходу та з високим ступенем ризику.

При визначенні розмірів і структури інвестиційного портфеля велика увага приділяється і величині банківської процентної ставки. Адже при високому рівні банківських процентних ставок курс (ціна) цінних паперів зменшується, і навпаки [60].

Отже, дослідивши моделі формування інвестиційної політики банку зарубіжних країн можна виділити такі: універсальну та спеціалізовану, де універсальна відокремлює ризик за операціями з цінними паперами від ризику за традиційними банківськими операціями, а спеціалізована диверсифікує банківську діяльність, що підвищує конкурентоспроможність банків. Також було з'ясовано, що для вироблення інвестиційної політики банки керуються такими критеріями, як ліквідність, рівень прибутковості та величина банківських процентних ставок.

3.3 Удосконалення інвестиційної політики банків в Україні

У даному параграфі будуть надані пропозиції щодо удосконалення інвестиційної політики банків в Україні.

Ефективність діяльності банків багато в чому визначається двома основними факторами: стабільністю ресурсів та витратами на їх залучення та запозичення. Оскільки вони стабільніші, з більш конкретним терміном перебування в розпорядженні банку, тим ефективнішим буде їх розміщення. Але, з іншого боку, більш стабільні ресурси дорожчі, їхня ціна вища (процентна ставка), а отже здатна поглинати значну частину доходів. Тому існує проблема пошуку недорогих ресурсів, що задовольняла б вимоги стабільності, постає перед кожним банком.

Важливу роль у вирішенні проблеми пошуку стабільних та дешевих грошей відіграє формування депозитів на вимогу або залишків на поточних рахунках клієнтів. Значення використання цього компонента ресурсів загальновизнано, але немає кількісних залежностей та моделей, які б описували процеси трансформації ресурсів [59].

Для вирішення проблем та покращення інвестиційної політики українських банків нами було запропоновано такі шляхи:

- 1) стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інвестиційних проектів для інституційних інвесторів;

- 2) розробки заходів з стимулювання вкладення довгострокових депозитів – для фізичних осіб;
- 3) встановлення податкових пільг для банківських установ, а також для їхніх акціонерів при спрямуванні їхніх коштів на поповнення банківського капіталу;
- 4) впровадження часткового оподаткування доходів, спрямованих на капіталізацію банківських установ;
- 5) звільнення від оподаткування отримані дивіденди від володіння акціями банків, а також дивідендів спрямованих на реінвестування;
- 6) розповсюдження привілейованих акцій серед міноритарних акціонерів;
- 7) створення прозорого, швидкого та надійного механізму випуску банками та іншими фінансовими посередниками фінансових інструментів;
- 8) створити сприятливі умови для інвестування фінансових ресурсів інституційних інвесторів у фінансові інструменти банків;
- 9) підтримувати розвиток ринку банківських послуг, в т.ч. інвестиційних послуг, які зближують фінансовий і реальний сектори економіки, сприяють вступу вільних фінансових ресурсів до підприємців, а для банків розширюють джерела їх доходів;
- 10) вивчати практику інвестиційних послуг на досвіді окремих банків і небанківських фінансових компаній в Україні;
- 11) сприяти розвитку послуги інвестиційного менеджменту (довірчого управління активами професійних учасників фінансового ринку і активами приватних осіб), який є могутнім інструментом залучення ресурсів. Можливості цього інструменту не лише можуть дорівнювати прибутковості від брокерських операцій, а і здатні оживити попит на інші фінансові послуги;
- 12) активізувати і стимулювати державну підтримку створення інвестиційних банків та інвестиційно-банківських інститутів в Україні;
- 13) об'єднання українських інвестиційних банків в консорціуми за участю зарубіжних банків, визнаних професіоналами у сфері інвестиційно-

банківського бізнесу на міжнародному фінансовому ринку для успішнішого функціонування [66].

Для покращення та прогнозування своєї діяльності в цілому та інвестиційної діяльності зокрема банкам необхідно оптимізувати всі сфери своєї діяльності з метою отримання максимальних грошових ресурсів для їх подальшого інвестування в реальний сектор економіки.

Першорядним завданням щодо розвитку інвестиційних операцій банку є:

- 1) нарощування власного капіталу;
- 2) збільшення ресурсної бази завдяки вкладам населення.

Підвищенню рівня капіталізації банківської системи сприятимуть такі чинники:

- 1) скорочення відпливу капіталу за кордон;
- 2) впровадження ефективного валютного контролю з боку держави;
- 3) створення сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Для акумулювання додаткових фінансових ресурсів необхідно розбудувати систему національних інституційних інвесторів, які зможуть накопичити достатній розмір грошових ресурсів та профінансувати розміщення фінансових інструментів банків.

З метою активізації інвестиційної діяльності банків держава повинна їм:

- 1) забезпечити можливість накопичити необхідні для цього кошти;
- 2) розділити з ними ризик інвестиційної діяльності, зумовлений економічним становищем країни;
- 3) сприяти підвищенню прибутковості інвестиційної діяльності [70].

Для вирішення проблем синдикуваного кредитування в Україні, необхідними є:

- 1) оптимізація банківського права, що застосовується до синдикуваних кредитів;
- 2) уніфікація кредитної практики, правового оформлення кредитів і пакетів документів, використовуваних банками в синдикуваних угодах;

3) проведення консультацій із узгодження загальних підходів та вирішення існуючих проблем синдикованого кредитування із державними регулюючими органами,

4) проведення практичних семінарів із залученням іноземних експертів; на основі матеріалів цих конференцій і семінарів,

5) розробка відповідних методичних рекомендацій і правил синдикованого кредитування;

6) стимулювання процесів добровільного об'єднання банків, рівнозначних за обсягами діяльності, у великі синдикати [70].

Ми вважаємо, що банкам слід диверсифікувати джерела залучення ресурсів шляхом емісії цінних паперів, що забезпечить збільшення пропозиції цінних паперів на ринку, а як наслідок, зростання конкуренції між емітентами за кошти інвесторів, який приведе до активізації ринку цінних паперів.

Керування ризиками банківської діяльності ми вважаємо за доцільне здійснювати через використання похідних цінних паперів як одного з найбільш дійових інструментів захисту від несприятливих обставин.

Для підвищення якості роботи щодо управління інвестиційною діяльністю доцільно також автоматизувати процеси інвестиційної діяльності.

Стратегічною метою реалізації проекту автоматизації є підвищення ефективності інвестиційної діяльності за рахунок вдосконалення системи управління і впровадження сучасних інформаційних технологій управління інвестиціями.

Ефективною є співпраця банків та парабанківських установ і на міжнародному фондовому ринку. Обслуговуючи операції щодо первинного чи вторинного розміщення акцій, провідні комерційні банки забезпечують ефективніше залучення інвестицій вітчизняними емітентами на міжнародних фондових біржах.

При банках можуть створюватись також компанії з управління активами, які укладають із приватними інвесторами договір про персональне банківське обслуговування (так званий приватний банкінг) або створення індивідуального інвестиційного фонду.

Розвиток довгострокових інвестиційних і кредитних відносин комерційних банків із реальним сектором економіки залежить як від державної інвестиційної політики, так і від роботи та зусиль комерційних банків і підприємств-боржників. А для стимулювання банківського сектору в інвестиційних операціях слід створити досконалу законодавчу базу, збільшити рівень капіталізації та створити довгостроковий ресурсний потенціал, знизити рівень кредитних ризиків [70].

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна надати такі пропозиції щодо покращення інвестиційної політики банків в Україні і вони є такими:

- 1) зменшення податкового навантаження на банки;
- 2) підтримка розвитку ринку банківських і інвестиційних послуг;
- 3) державна підтримка інвестиційної діяльності банків;
- 4) іноземне консультування банків;
- 5) ефективна співпраця банківських і парабанківських установ;
- 6) створення при банках компаній з управління активами.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В випускній кваліфікаційній роботі було проведено дослідження поняття «інвестиції» та інвестиційної політики банківської установи та шляхи її оптимізації.

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки:

1) Інвестиції – це значно ширша економічна категорія, ніж довгострокове вкладення капіталу, капітальні вкладення, оскільки вони можуть впроваджуватись у найрізноманітніших формах: реальній, фінансовій, інтелектуальній, інноваційній і на відміну від капітальних вкладень інвестиції здійснюються у проекти, індикатором росту яких є прибуток, чистий дохід, дивіденди, проценти, економічний, соціальний, інноваційний, екологічний ефекти. Інвестиції - майно, майнові права та інші цінності, що мають ринкову вартість, вкладені інвесторами в об'єкти підприємницької діяльності або передані одержувачам інвестицій з метою отримання прибутку.

2) Інвестиційна політика – комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі.

3) Одним з пріоритетних напрямів економічної політики держави є спрямована на створення господарюючим суб'єктам необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва та забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів і здійснення контролю за ним.

4) Основними факторами впливу макросередовища на діяльність Банку є: економічні, політичні, соціальні, ринкові, технологічні, міжнародні, конкурентні.

5) Провівши аналіз банку «Райффайзен Банк Аваль» дійшли висновку, що банк активно нарощує активи та займається портфелем продаж, ігноруючи портфель до погашення.

6) Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності являє собою процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідної інвестиційної інформації.

7) Формування, систематизація й використання інвестиційної інформації дозволяє створити на підприємстві інформаційну систему управління інвестиційною діяльністю, функціонування якої спрямоване на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства.

8) Дослідивши моделі формування інвестиційної політики банку зарубіжних країн можна виділити такі: універсальну та спеціалізовану, де універсальна відокремлює ризик за операціями з цінними паперами від ризику за традиційними банківськими операціями, а спеціалізована диверсифікує банківську діяльність, що підвищує конкурентоспроможність банків.

9) Ефективність діяльності банків значною мірою визначається двома головними чинниками: стабільністю ресурсів та ціною їх залучення і запозичення.

10) Інвестиційна діяльність банків є важливим джерелом розвитку реального сектора економіки, забезпечуючи тісний зв'язок між секторами юридичних осіб, фізичних осіб і банківських установ.

Однак проведене дослідження стану банківського інвестування в останні роки свідчить про недостатній рівень розвитку даної сфери при наявності вагомого потенціалу до її розширення. Даний факт пов'язаний з рядом причин об'єктивного та суб'єктивного характеру, які стосуються як загального рівня стабільності розвитку національної економіки в різних її сферах, так і незацікавленістю банків у фінансуванні інвестиційних проектів у зв'язку зі значними ризиками та невідповідністю термінів ресурсної бази строкам реалізації інвестицій. Розглядаючи заходи, які дозволять підвищити масштаби інвестиційної діяльності банків, варто зазначити, що, передусім, стимулювання даної сфери варто розпочати:

1) зі створення стабільних умов розвитку економіки, що передбачає стійку нормативно-правову базу та режим оподаткування;

2) підтримку фінансової стійкості учасників інвестиційних проектів;

3) розробку чіткого механізму зниження ризикованості банківського інвестування.

Таким чином, ефективний механізм банківського інвестування та раціональне управління фінансовими ресурсами банків забезпечать інтенсивні інвестиційні процеси, які, в свою чергу, сприятимуть як розвитку виробництва товарів та надання послуг, так і прогресії соціальної сфери в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 47. – С. 646.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 [Електронний ресурс].
3. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Інвестиції/ пер. з англ. — М.: ИНФРА-М, 2003. — С. 1.
4. Гитман Л. Дж., Джонк М. Д. Основа інвестування/ пер. з англ. — М.: Дело, 1997. — С. 10.
5. The New encyclopaedia Britannika (in 30 Vollumes) – Chicago, London, Voll. 6: Holderness – Krasnoje. - 1994. - P. 363.
6. Бланк И.А. Інвестиційний менеджмент. — К.: МП "ИТЕМ", 1995. — С. 10.
7. Мертенс А.В. Інвестиції. — К.: Київське інвестиційне агентство, 1997. — С. 3—4.
8. Розенберг Дж. М. Інвестиції: Термінологічний словник. — М.: ИНФРА-М., 1997. — С. 173.
9. Долан Є. Дж., Ліндсей Д. Макроекономіка / Пер. з англ. В. Лукашевича та інші; Під спільною. ред. Б. Лісовика та інш.. С.-Пб., 1994. — С. 32.; Долан Є. Дж., Ліндсей Д. Мікроекономіка / Пер. з англ. В. Лукашевича та інші.; Під спільною ред. Б. Лісовика та В. Лукашевича. — С.-Пб., 1994. — С. 14.
10. Фінансово-економічний словник / Під ред. М.Г. Назарова. — М.: АО "Фінстатинформ", 1995. - С. 86.
11. Макконнел К.Р., Брю С.Л. Економікс: принципи, проблеми и політика пер. з 14-го англ. видання. — М.: ИНФРА-М, 2003. — С. 939.
12. Милль Дж. С. Основи політичної економії: пер. з англ. — М. : Прогрес, 1980. - 496с
13. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії. Т.І, кн. І. Процес виробництва капіталу. - М.: Політгиздат, 1978. - 891с

14. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм та демократія: пер. з англ. - М.: Економіка, 1995. - 540с.
15. В. С. Автономов. Історія економічних вчень: Навч. посібник - М.: ІНФРА - М, 2000.
16. Робінсон Дж. В. Економічна теорія незвершеної конкуренції: пер. з англ. - М. : Прогресс, 1986. - 471с
17. Чемберлін Є. Теорія монополістичної конкуренції: Реорієнтація теорії вартості: пер. з англ. - М. : Економіка, 1996. - 351с.
18. Гоцуляк Л. В. Інвестиційна політика розвинених країн в умовах становлення інноваційної економіки // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" [Електронний ресурс] – 2014. – №9 – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3330>.
19. Сокурєнко П. І. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень // П. І. Сокурєнко, О. Ф. Кришан // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1 (8). – С. 208–214.
20. Л.Л. Гриценко. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання // ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» – м. Суми – [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/15.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/15.pdf).
21. Коюда О. П. Інвестування // О. П. Коюда, О. П. Лепейко, В. О. Коюда, В. М. Гриньова. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
22. Шевердіна О. В. Інвестиційна політика України як об'єкт державної економічної політики // О. В. Шевердіна // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 4 (12). – С. 111–117.
23. Л. Я. Слобода. Особливості інвестиційної політики банків України в посткризовий період // Журнал «Регіональна економіка» - [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: http://ird.gov.ua/pe/re201203/re201203_140_SlobodaLY.pdf.
24. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні: Монографія // Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, О.І. Дацій – Донецьк: Юго-Восток, ЛТД, 2006. – 292 с.

25. Д. І. Голубєв. Етапи розробки інвестиційної політики підприємства // Запорізький національний університет [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2014/23.pdf.
26. Вінник О. М. Інвестиційне право: Навч. посібник. — К.: Атіка, 2000. — С. 10—11.
27. Вінник О. М. Інвестиційне право. Навч. посібник. — К.: Атіка, 2000. — С. 207—208.
28. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. // Закони України. – 1997. – Т. 10. – С 111-118.
29. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 р. № 1540а-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46. — Ст. 616.
30. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №41. – С. 372.
31. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 676.
32. Закон України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» від 24.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 7. – Ст. 50.
33. Закон України "Про лізинг" від 16.12.97 № 723/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 16.
34. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 36. — Ст. 266. — Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
35. Дорошенко Н.О. Вплив внутрішніх чинників на розвиток інвестиційної діяльності комерційних банків // Дорошенко Н.О. , - Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. – 2008. – № 650. – С. 162 - 164.
36. Закон України "Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом "єдиного вікна" від 21 жовтня 2010 року № 2623-VI.
37. Інвестиційне законодавство: стан, проблеми, перспективи\ Роз'яснення \ МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ від 08.05.2012.

38. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15.03.01.
39. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_016.
40. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2011. – №№13-17. – ст.112 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
41. Консолідований звіт банку «Райффайзен Банк Аваль» за 2014 рік.
42. Консолідований звіт банку «Райффайзен Банк Аваль» за 2015 рік.
43. Консолідований звіт банку «Райффайзен Банк Аваль» за 2016 рік.
44. Консолідований звіт банку «Райффайзен Банк Аваль» за 2017 рік.
45. Звіт банку «Райффайзен банк Аваль» за II квартал 2018 року.
46. Сайт банку АТ «Райффайзен банк Аваль» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.aval.ua/>.
47. Сайт рейтингового агентства «Стандарт-Рейтинг» [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.standard-rating.biz/rus/rl_raiffaizen-bank-aval,-pao/.
48. Навчальні матеріали онлайн «Підручники» [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://pidruchniki.com/14170120/investuvannya/klasifikatsiya_investitsiy.
49. Інвестологія: наука про інвестування : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – К. : Атака, 2014. – 264 с
50. Музиченко А. Інвестиційна діяльність в Україні. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2015.
51. Кубах Т.Г. Інвестиційний клімат держави: теоретичний та практичний аспект. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2604>
52. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посібн. / А.П. Дука. – К.: Вид-во «Каравела», 2014. – 236 с.
53. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. – К.: МП «ІТЕМ» ЛТД, «Юнайдет Лондон Трейд Лімітед», Москва – Лондон, 2015.

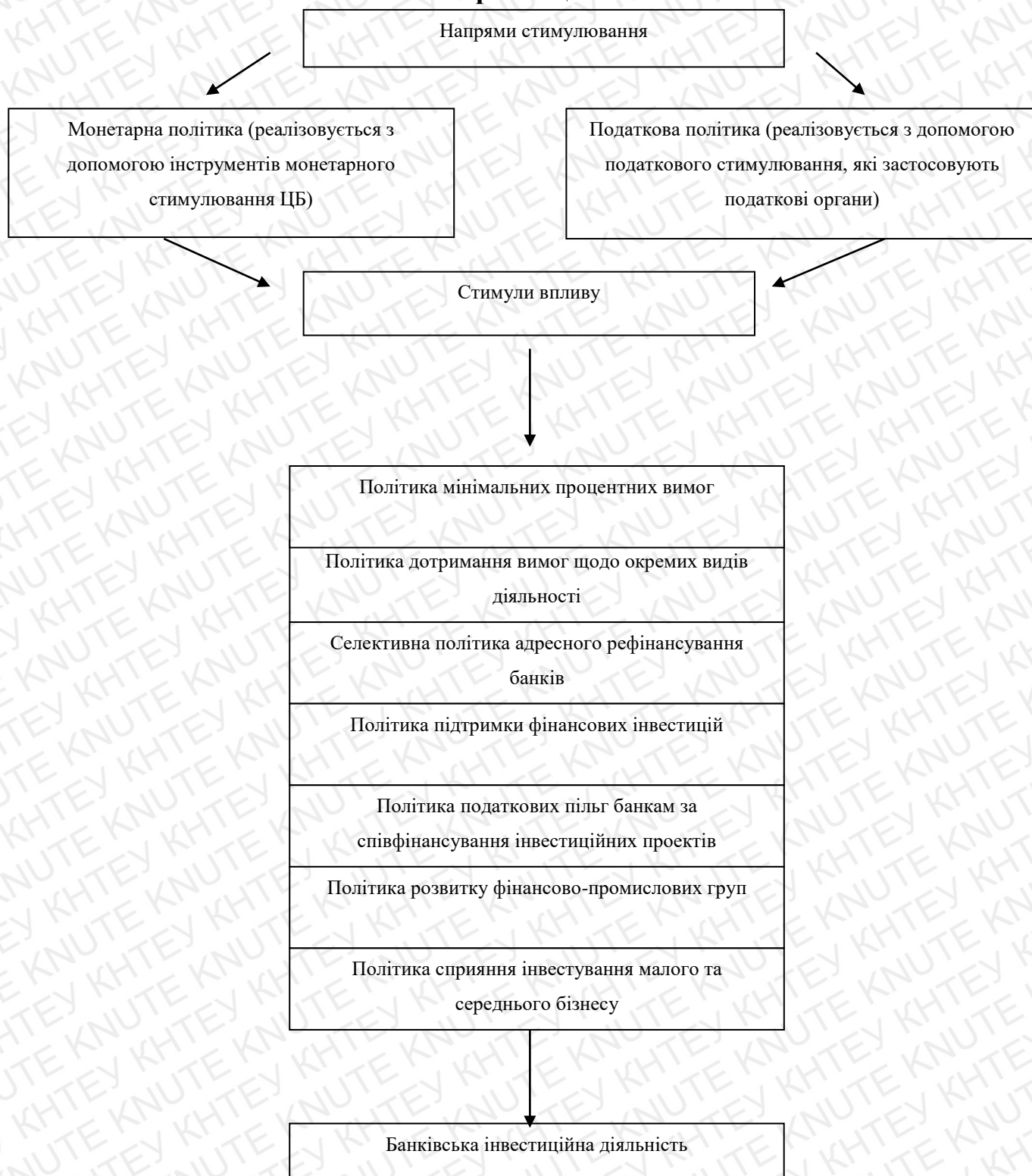
54. Панчишин С. М. Макроекономіка: Навчальний посібник. - К. : Либідь, 2002. - 614 с.
55. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : підруч. [Електронний ресурс] / Т. В. Майорова. — К. : Центр навчальної літератури, 2009. — 472 с. — Режим доступу: <https://subject.com.ua/pdf/121.pdf>.
56. Шило В. П. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства. — К.: Кондор, 2005. — 240 с.
57. Процик Т.В. Оцінка інноваційно-інвестиційної привабливості як важлива компонента формування якісно нової стратегії соціально-економічного розвитку регіону // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Регіон - 2003: стратегія оптимального розвитку" (22-25 квітня 2003 року, м. Харків.- Х.: , 2003. - 401 с.
58. Князь С. В., Георгіаді Н. Г., Князь О. В. Фінансовий менеджмент. — Л.: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2006. — 184 с.
59. Мальков Е.Д. Особливості регулювання іноземних інвестицій в окремих зарубіжних країнах / Е.Д. Мальков // Перспектива - 2012. - № 3. - С. 39-41.
60. Schröder M., Borell M., Gropp R., Piiewa Z., Jaroszek L., Lang G., Schmidt S., Trela K. The Role of Investment Banking for the German Economy. Final Report for Deutsche Bank AG. Frankfurt/Main. Dokumentation.
61. Mannheim:Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW), 2012.
62. Олена Деревко. Шляхи підвищення рівня капіталізації банківського сектору // Банківська справа. – 2009. - №1.
63. Олександр Кириченко. Діяльність українських інвестиційних банків // Банківська справа. – 2009. - №2.
64. А.А. Болдова, Г.І. Романова. Інвестиційна діяльність банків України // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1, 2013.
65. Онищенко Ю.І., Генова О.І. «Аналіз інвестиційної діяльності банків України» / Юлія Онищенко, Олена Генова [Електронний ресурс]// Інфраструктура ринку. – 2016. – №2. – Режим доступу до журналу: <http://www.marketinfo.od.ua/uk/2-2016>.

66. Черевик Н. В. Діяльність інвестиційних банків в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Н. В. Черевик, О. І. Компанієць // Ефективна економіка. – 2010. – №2 – Режим доступу до журн. : <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=133>
67. Вишивана Б.М. Обов'язкові резервні вимоги – монетарний механізм регулювання грошового ринку / Б.М. Вишивана, О.І. Щуревич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.10. – С . 164-174.
68. Островська Н.С. Грошово-кредитні відносини в Україні на новому етапі розвитку / Н.С. Островська // Науковий вісник буковинського державного фінансово-економічного університету. – Вип. 2. – Серія «Економічні науки». – Чернівці, 2001. – С. 314-321.
69. Адамик, Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика [Текст] : підручник / Б. П. Адамик. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Кондор, 2011. – 416 с.
70. Мамонов Г.В. Шляхи оптимізації кредитно-інвестиційної діяльності банків України / Г.В. Мамонов, К.П. Побоч // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Ffirbisnbuv.gov.ua%2Fcgibin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FSper_2014_1_19.pdf&lang=uk&c=5808f4a66c6e.
71. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій. [Текст] / Б.М. Щукін — К.: МАУП, 2004. — 216 с. 19 с.
72. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності : співвідношення основних понять та категорій [Текст] / Ковтун Н. // Вісник київського національного університету ім. Т. Шевченка № 101/2008 С. 25-29.
73. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище [Текст] / Є.А. Стефанович // Економіка та держава. – 2010. – № 11. – С. 60–64.
74. Постанова НБУ №14 від 21.02.18 «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках

України» (на основі МСБО 9 «Фінансові інструменти») – Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18/print>.

Напрями стимулювання банківських інвестиційних процесів у світовій практиці*

*Розроблено автором за джерелом: [67]

**Порівняльна характеристика концепцій інвестицій за часів перегляду
постулатів класичної школи політичної економії***

	Альтернативні теорії [12]	К.Маркс [13]	Маржиналізм [14]	Теорія Фішера [15]	Теорія конкуренції в монополії [16, 17]
Роль держави в регулюванні інвестиційних процесів	регулювати розвиток галузей, що забезпечують виробництво інвестиційних товарів	низька, дії держави повинні спрямовуватися на соціальний захист робітників	низька, сферою регулювання є експорт і імпорт капіталів	значна, держава зобов'язана ефективно регулювати грошово-кредитну сферу для забезпечення економічного зростання	значна, держава зобов'язана ефективно проводити антимонопольну політику
Орієнтація	національна, спрямована на реалізацію інвестиційного збільшення національної економіки	соціальна, інвестування за умов капіталізму спричинює розшарування суспільства	мікроекономічна, спрямована на ефективне використання інвестиційних ресурсів на основі закону граничної вартості	поєднання мікроекономічних і макроекономічних інтересів	інтереси фінансово-промислових монополій, міжнародна
Відношення до закордонних інвестицій	спосіб поповнення інвестиційних ресурсів	експорт капіталу пояснюється надлишком інвестицій у країні	спосіб реалізації конкурентних переваг	розглядаються як засіб регулювання курсу національної грошової одиниці і рівня процента	надлишок інвестицій у країні, засіб отримання політичного впливу

*Розроблено автором за джерелами: [12, 13, 14, 15, 16, 17]